

20

HU
C

Hrvatski
ured za
osiguranje

Bilten

br. 7 / lipanj 2012. / ISSN 1847-9251

Tema broja:

Uloga društava za osiguranje
u mirovinskoj reformi u
Republici Hrvatskoj

Bilten

lipanj 2012.

Izdavač: Hrvatski ured za osiguranje
Glavni urednik: mr.sc. Hrvoje Pauković
Tajnica: Tanja Stahuljak
Uređivački odbor: Snježana Bertonecelj
prof.dr.sc. Marijan Ćurković
Mladenka Grgić
mr.sc. Josip Kereta
dr.sc. Jakša Krišto
Igor Pureta, MBA
dr.sc. Damir Zorić
mr. Tatjana Račić Žlibar

Dizajn: Neven Klobučar

Adresa Uređivačkog odbora:

Hrvatski ured za osiguranje
Martićeva 73
10000 Zagreb

Tel.: +385 1 46 96 600
Fax: +385 1 46 96 660
Web: <http://www.huo.hr>
Kontakt: huo@huo.hr

Tisak: GRAFO IDEA d.o.o.
Naklada: 300 primjeraka

Hrvatski ured za osiguranje Bilten objavljuje dvomjesečno, a namijenjen je prvenstveno informiranju članova Hrvatskog ureda za osiguranje.

Hrvatski ured za osiguranje je prikupio podatke s referentnih izvora ili od društava za osiguranje, ali ne jamči niti preuzima odgovornost za njihovu potpunu točnost. Podaci izneseni u Biltenu se izdaju u informativne svrhe i ni na koji način ne predstavljaju poziv na donošenje poslovnih odluka. Molimo korisnike Biltena da prilikom korištenja podataka obavezno navedu izvor.

Bilten br. 7

dvobroj / lipanj 2012.

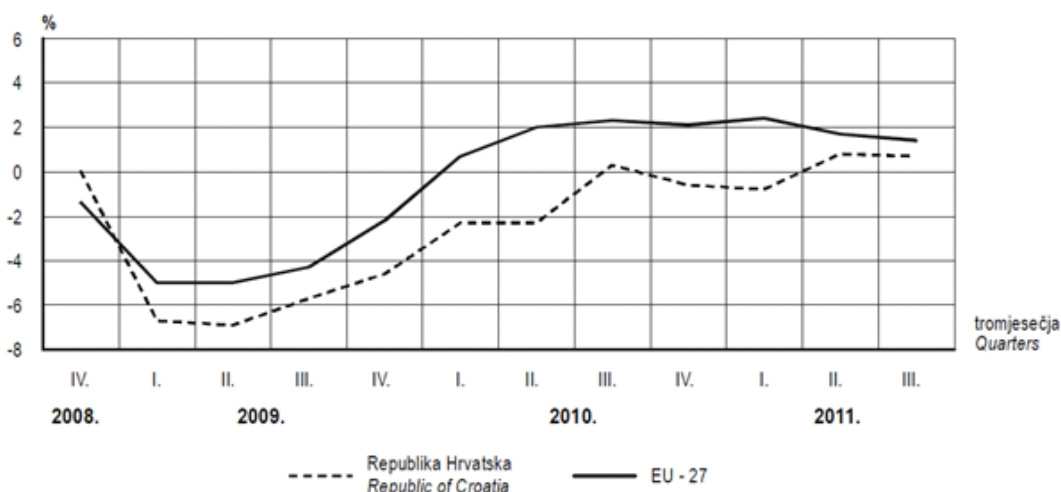
Sadržaj

- 06 Kretanja u gospodarskom i financijskom sustavu
- 11 Tržište osiguranja u europskim zemljama
- 14 Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj
- 20 Uloga društava za osiguranje u mirovinskoj reformi u Republici Hrvatskoj
- 36 Vijesti iz EU, Insurance Europe, CoB
- 47 Iz rada Hrvatskog ureda za osiguranje
 - 65 Izvod iz važnijih okružnica
- Aktivnosti
- 70 Aktivnosti Ureda zelene karte
 - 70 Izvod iz važnijih okružnica
- 75 Aktivnosti Pravobraniteljstva za djelatnost osiguranja
 - 75 Izvod iz važnijih okružnica
- 78 Aktivnosti Centra za edukaciju djelatnika u osiguranju pri Hrvatskom uredu za osiguranje – CEDOH
- 83 Kalendar događanja

Kretanja u gospodarskom i financijskom sustavu

Realna stopa rasta bruto domaćeg proizvoda (BDP) u Republici Hrvatskoj u trećem tromjesečju 2011. godine iznosila je 0,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U 2011. godini u prvom tromjesečju BDP je zabilježio pad od -0,8%, a u drugom rast od 0,8%, promatrano u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prognoze kretanja BDP-a za 2011. iznose rast od 0,5% (RBA) i 0,2% (EIZ). U 2012. godini očekuje se pad BDP-a u Republici Hrvatskoj od -1,0% (RBA) i -0,3% (EIZ), a u 2013. su očekivanja rasta BDP-a 1,5% (RBA) i 1,0% (EIZ).

Realne stope rasta BDP-a, odnos prema istom tromjesečju prošle godine

Izvor: DZS, Mjesečno statističko izvješće, br. 1, 2012.

U zemljama članicama Europske unije u 2010. prosječna godišnja stopa rasta BDP-a iznosila je 2,0%, a u Euro zoni 1,9%. Najviše stope rasta BDP-a među zemljama članicama Europske unije ostvarile su Švedska s 5,6% rasta BDP-a, Slovačka s 4,2% te Njemačka i Finska s 3,7%. Najviše stope pada BDP-a u 2010. zabilježile su Grčka s -3,5%, Rumunjska -1,6%, Irska -0,4% i Latvija -0,3%.

Prognoze za ukupan rast ili pad BDP-a u 2011. godini za Europsku uniju iznose 1,5% rasta, a za Euro zonu rast od 1,4%. U 2012. očekivanja su pada BDP-a u Euro zoni od -0,3% i stagnacije BDP-a u Europskoj uniji (0,0%).

Godišnja promjena BDP-a zemalja članica Europske unije
u 2010. i procjena za 2011. i 2012., u postocima

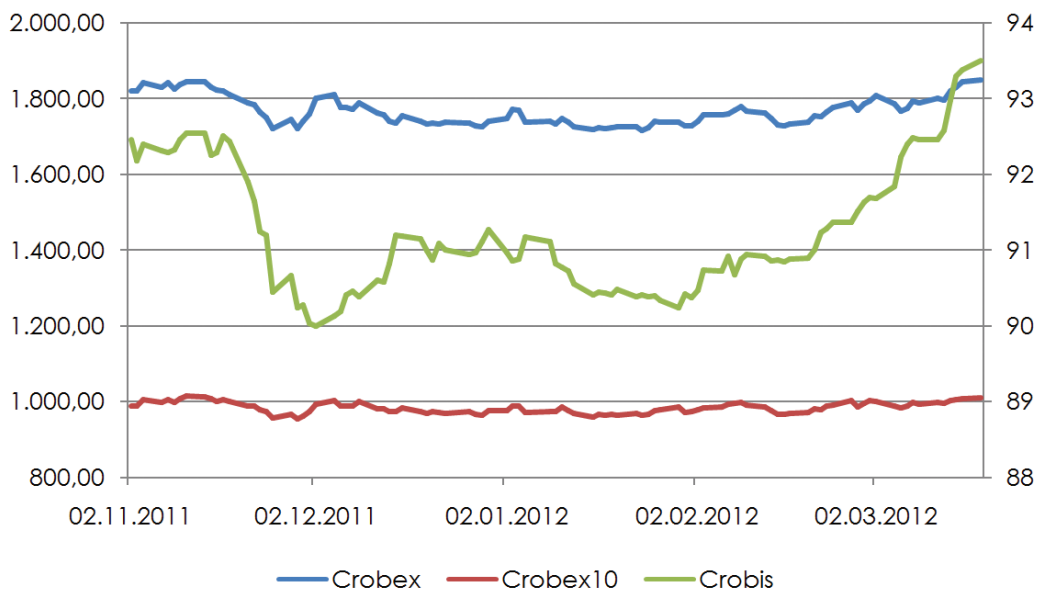
Zemlja / godina	2010.	2011. p	2012. p
Njemačka	3,7	3,0	0,6
Irska	-0,4	0,9	0,5
Grčka	-3,5	-6,8	-4,4
Španjolska	-0,1	0,7	-1,0
Francuska	1,5	1,7	0,4
Italija	1,5	0,2	-1,3
Austrija	2,3	3,1	0,7
Portugal	1,4	-1,5	-3,3
Slovenija	1,4	0,3	-0,1
Slovačka	4,2	3,3	1,2
Euro zona	1,9	1,4	-0,3
Bugarska	0,2	1,8	1,4
Češka	2,7	1,7	0,0
Poljska	3,9	4,3	2,5
Rumunjska	-1,6	2,5	1,6
Velika Britanija	2,1	0,9	0,6
EU	2,0	1,5	0,0

Izvor: Europska komisija, Interim Forecast, veljača 2012.

Kretanja na Zagrebačkoj burzi krajem 2011. godine obilježio je nizak sveukupni promet od 216 milijuna kuna u studenom i 265 milijuna kuna u prosincu. Dionički indeksi CROBEX i CROBEX 10 u istom su razdoblju zabilježili pad vrijednosti u studenom u odnosu na prethodni mjesec od čak -5,6% (CROBEX) i -4,8% (CROBEX 10), a CROBIS obveznički indeks je također zabilježio pad od -2,4% u odnosu na listopad 2011. Mjesečna promjena indeksa u prosincu 2011. bila je pozitivna i to 0,1% za CROBEX, 1,4% za CROBEX 10 i 1,1% za CROBIS.

U 2012. godini raste sveukupan promet, pa mjesečna promjena u siječnju iznosi 23,0%, a u veljači dodatnih 27,6% na vrijednost od 416 milijuna kuna. Dionički indeksi na početku 2012. godine bilježe mjesečni pad u siječnju -0,7% CROBEX i -0,4% CROBEX 10, a veljači pozitivnu mjesečnu promjenu od 3,5% CROBEX i 2,4% CROBEX 10. Obveznički indeks CROBIS u siječnju je zabilježio pad vrijednosti na mjesečnoj razini od -0,9%, a u veljači rast vrijednosti od 1,3% (ZSE).

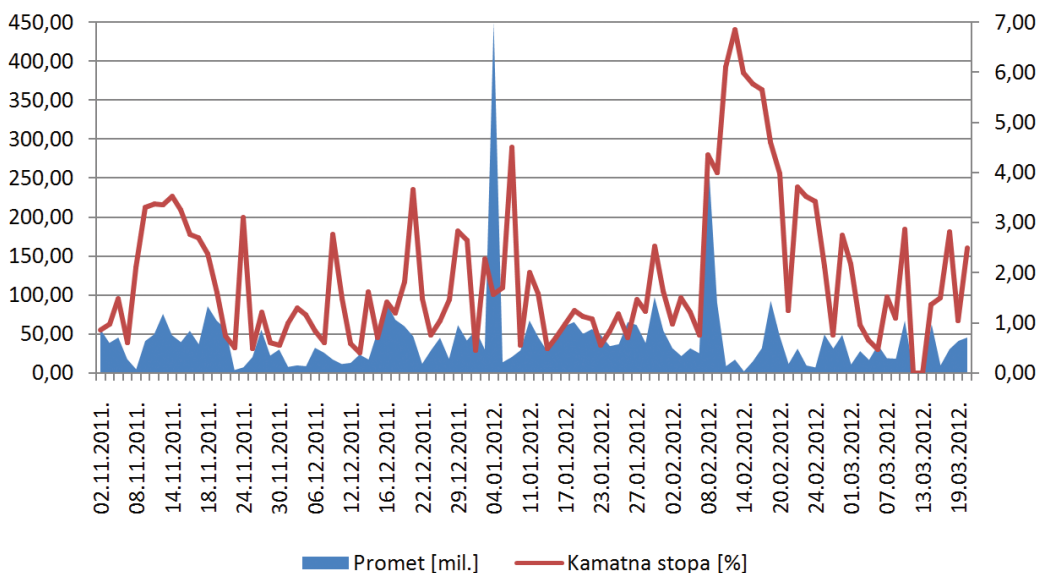
Kretanje CROBEX, CROBEX 10 i CROBIS indeksa Zagrebačke burze
u razdoblju od 2. studenog 2011. do 19. ožujka 2012.

Izvor: ZSE

Kretanja na Tržištu novca Zagreb u studenom i prosincu 2011. godine obilježava pad prometa u odnosu na razdoblje od srpnja do listopada. Promet je u studenom iznosio 861 milijun kuna uz prosječnu kamatnu stopu od 2,06%, a u prosincu je smanjen na 698 milijun kuna uz kamatnu stopu od 1,6%. U 2012. godini rastu prometi, pa je tako promet u siječnju iznosio 1.408 milijun kuna, a prosječna kamatna stopa 1,4%. U veljači 2012. promet na Tržištu novca Zagreb iznosi 942 milijuna kuna, a prosječna kamatna stopa raste na, za tržište novca, visokih 3,52%.

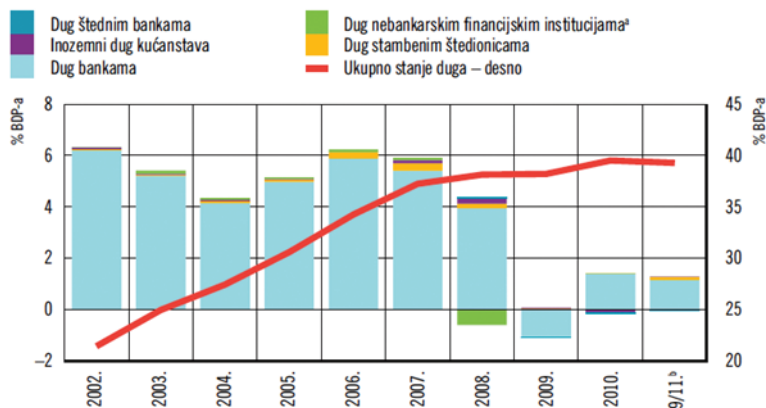
Kretanje kamatne stope i prometa na Tržištu novca Zagreb u razdoblju od 2. studenog 2011. do 19. ožujka 2012.

Izvor: Tržište novca Zagreb

Prema analizama i dostupnim podacima Hrvatske narodne banke tijekom 2011. godine zaduženost kućanstava je stagnirala, što bi se moglo nastaviti i u 2012. Unatoč tome izloženost kućanstava makroekonomskim i financijskim rizicima i dalje bi se mogla povećavati. Vidljivo je blago intenziviranje novog zaduživanja u segmentu novoodobrenih dugoročnih kredita, dok se iznos novoodobrenih kratkoročnih kredita nastavio smanjivati. Očekivano ponovno pogoršanje gospodarskih izgleda u 2012. moglo bi nepovoljno djelovati na zaduživanje kućanstava (HNB).

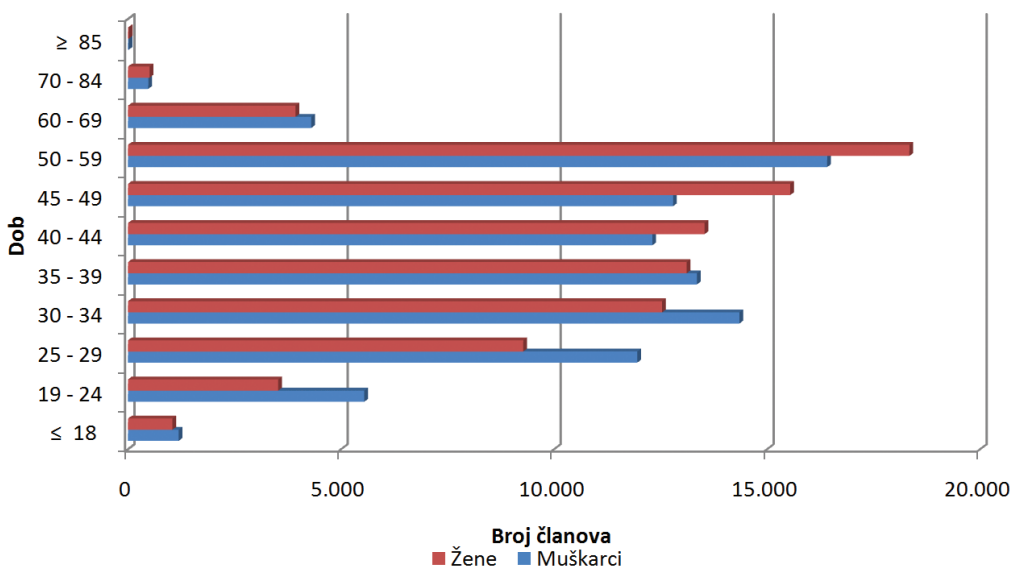
Promjena stanja i duga kućanstava

Izvor: HNB, Financijska stabilnost
br. 8, godina 5, siječanj 2012

Prema podacima HANFA-e na kraju prosinca 2011. godine otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi u Republici Hrvatskoj imali su ukupno 184.100 članova. Od toga je spolna struktura iznosila 50,36% ili 92.711 članova muškaraca, a 49,64% ili 91.389 članova žene. U dobnoj distribuciji najviši udjel imaju članovi u rasponu od 50 do 59 godina s 18,88%, članovi između 45 i 49 godina 15,39% te članovi između 30 i 34 godine 14,61%.

Struktura članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova prema dobi i spolu, na kraju prosinca 2011.

Izvor: HANFA, Mjesečni izvještaj, veljača 2012.

Tržište osiguranja u europskim zemljama

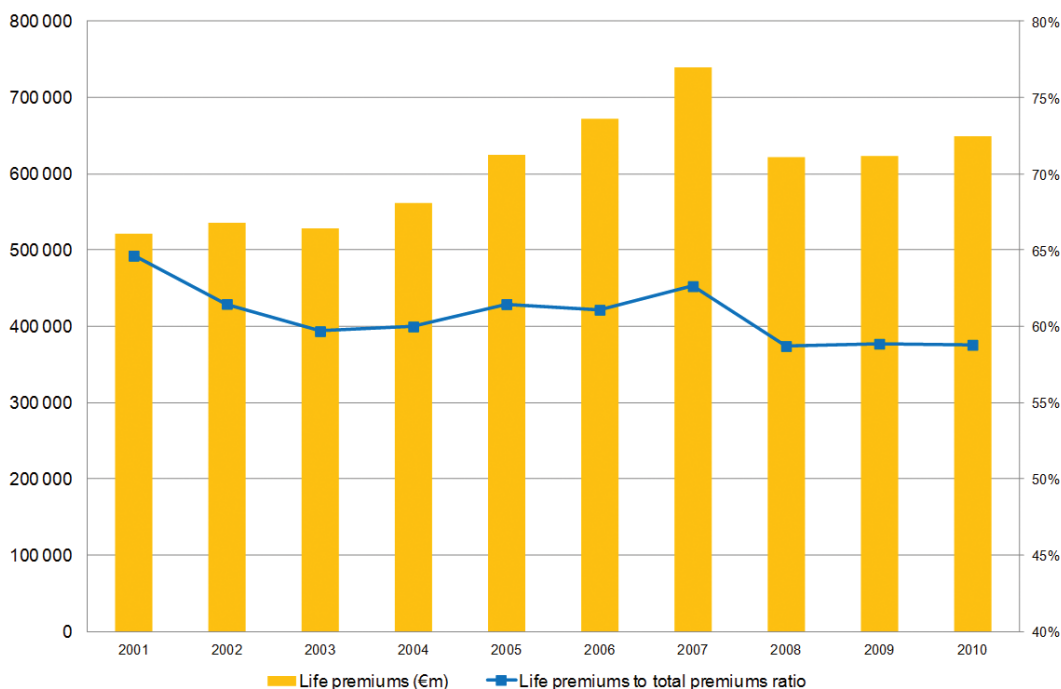
Izabrani podaci tržišta osiguranja u europskim zemljama

Životno osiguranje

Objavljeni statistički podaci europske federacije osiguratelja i reosiguratelja Insurance Europe za europsko tržište životnih osiguranja 2001. – 2010.

Europsko tržište životnih osiguranja ostvarilo je u 2010. godini premiju u ukupnom iznosu od gotovo 635 milijardi €, uz rast od 2,7%, objavila je Insurance Europe u skupu statističkih podataka europskog tržišta životnih osiguranja za razdoblje 2001. – 2010.

Kretanje premije životnog osiguranja u mil. Eura i udjel premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji u % u Europi

Izvor: Insurance Europe

Najveća tržišta su i nadalje tržišta Velike Britanije, Francuske, Njemačke i Italije, sa zajedničkim udjelom od 70% premije životnih osiguranja europskog tržišta. Osim tržišta Velike Britanije, koje tri godine za redom bilježi pad (-5% u usporedbi s 2009. kada je pad iznosio 10%, te -24%

u 2008.), sljedeća po veličini tržišta bilježe rast od 4%, 7% i 11%.

Prema podacima dostupnim na http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/life-2010_final.xls, krajem 2010. godine policom životnog osiguranja bilo je pokriveno više od 90% europskog stanovništva.

Udio premije životnih osiguranja u BDP-u u 2010. iznosi 5% (4,9% u 2009.), dok premija osiguranja po stanovniku iznosi prosječno 1.124 €, uz značajna odstupanja po zemljama Europe – od 10 € u Rumunjskoj do 2.699 € u Danskoj. Za usporedbu, u 2010. je u Hrvatskoj penetracija životnih osiguranja 0,73%, uz premiju po stanovniku od 76 €.

Udjel premije investicijskog životnog osiguranja u 2010. iznosio je 17% u ukupnoj premiji životnog osiguranja zemalja članica europskog udruženja osiguratelja i reosiguratelja Insurance Europe. Udjel premije investicijskog životnog osiguranja najviši je bio u Estoniji 62%, Mađarskoj 61%, Sloveniji 60% i Finskoj 56%. U grafikonu je prikazano kretanje udjela premije investicijskog životnog osiguranja u ukupnoj premiji životnog osiguranja i dioničkog burzovnog indeksa Dow Jones Euro Stoxx 50 koje ukazuje na koreliranost i zajedničko kretanje ovih dviju veličina. Kretanja na financijskom tržištu značajno utječu na kretanje premije investicijskog životnog osiguranja i sklapanje ili uplate ovog oblika životnog osiguranja.

Kretanje dioničkog indeksa Dow Jones Euro Stoxx 50 i udjel investicijskog životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u %

Izloženost rizicima

Europska agencija za nadzor osiguranja i zaposleničkih mirovina (EIOPA) u izvještaju o financijskoj stabilnosti izdaje pregled izloženosti riziku društava za osiguranje i društava za reosiguranje u Europskoj uniji u prethodnih godinu dana i očekivanja važnosti pojedinih rizika za razdoblje od idućih godinu dana. Tablica u nastavku prikazuje izloženost riziku društava za osiguranje do lipnja 2011. i predviđanja do lipnja 2012. godine. Analiza je provedena vrednovanjem pojedinih rizika od strane nadzornih tijela zemlja članica Europske unije. Rezultati ukazuju kako su društva najizloženija riziku državnih obveznica i krizi javnog duga zemalja Europske unije, promjenama ekonomskog ciklusa i regulatornom usklađivanju i prilagodbi. Za navedena tri rizika i rizik vlasničkih vrijednosnih papira procijenjena vjerojatnost nastanka i materijalizacije je vrlo visoka.

Ključne rizične izloženosti osiguratelja reosiguratelja u Europskoj uniji, lipanj 2011.

Ključni rizične izloženosti osiguratelja	Prosječna vjerojatnost rizika	Prosječan utjecaj rizika	Razvoj kroz posljednjih 12 mjeseci	Očekivani razvoj kroz idućih 12 mjeseci
	1 = niska 2 = umjereno niska 3 = umjereno visoka 4 = visoka	1 = niska 2 = umjereno niska 3 = umjereno visoka 4 = visoka	- 2 = znatan pad + 2 = znatan rast	- 2 = znatan pad + 2 = znatan rast
Kreditni rizik – državne obveznice	3,1	3,0	1,2	0,2
Rizik ekonomskog ciklusa	3,1	2,9	0,7	0,6
Regulatorne promjene	3,2	2,6	0,4	0,7
Rizik vlasničkih vrijednosnih papira	3,0	2,6	0,8	0,2
Kamatni rizik	2,9	2,7	0,3	0,0
Rizik prekida osiguranja	2,6	2,6	0,4	0,5
Kreditni rizik – korporacijske obveznice	2,4	2,7	0,4	0,3
Rizik premije	2,4	2,7	0,4	-0,1
Porezna i mirovinska reforma	2,4	2,3	0,6	0,5
Rizik prirodnih katastrofa	2,0	2,6	0,4	-0,1
Kamatni rizik – nagli rast	2,0	2,5	0,0	-0,1
Rizik rezervacija	2,0	2,5	0,2	0,2
Rizik dugovjernosti	2,1	2,3	0,1	0,1
Rizik povjerenja potrošača	2,2	2,1	0,3	0,4
Rizik povećanja troškova	2,2	2,1	0,2	0,2

Izvor: EIOPA, Spring Financial Stability Report 2011 Second half-yearly report, prosinac 2011.

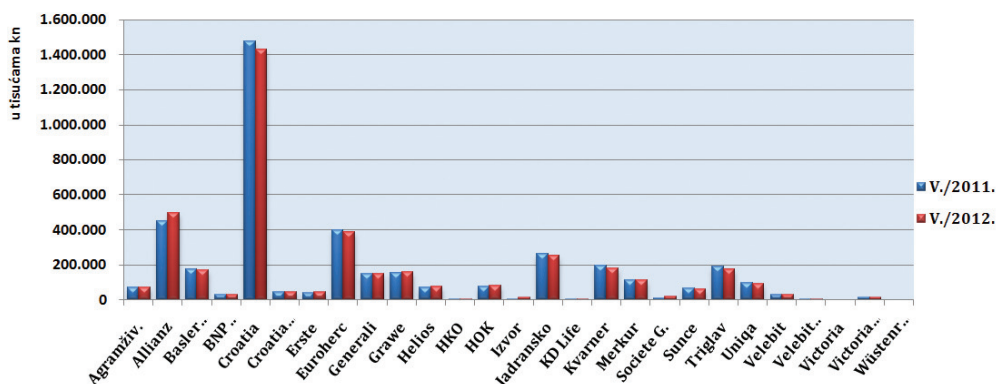
Razvoj kroz posljednjih 12 mjeseci je najsnažnije porastao za rizik državnih obveznica i promjene, pada ekonomskog ciklusa i rizika vlasničkih vrijednosnih papira. U sljedećih 12 mjeseci do sredine 2012. godine očekivanja su rasta rizika regulatornih promjena zbog prilagodbe Solvency II, rasta rizika promjene i pada ekonomske aktivnosti te je visoko pozicioniran rizik mirovinske i porezne reforme zbog najavljenih postupanja izmjena mirovinskog sustava i oporezivanja financijskog sustava. Visoka su očekivanja rasta rizika otkupa i prekida osiguranja te pada povjerenja potrošača (EIOPA).

Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj

Statistički podaci Hrvatskog ureda za osiguranje za svibanj 2012.

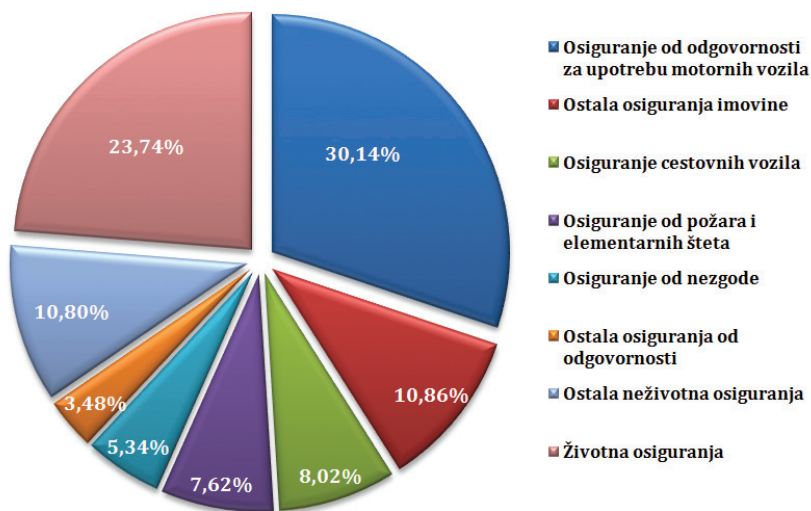
Prema kumulativnim podacima Hrvatskog ureda za osiguranje za svibanj 2012. godine, 27 društava za osiguranje zaračunala su ukupnu bruto premiju u iznosu od 4.105.825.243 kune, što je pad od 0,8% u odnosu na rezultate ostvarene u istom razdoblju u prethodnoj godini.

Ukupna zaračunata bruto premija za svibanj 2012.

Izvor: HUO

Struktura premije po vrstama osiguranja za svibanj 2012.

Izvor: HUO

Neživotna osiguranja

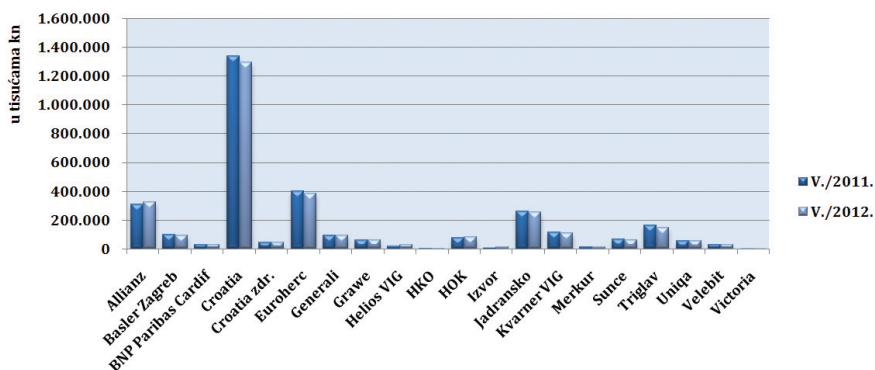
U skupini neživotnih osiguranja, koja čini 76,26% (u prethodnom mjesečnom razdoblju 76,48%) zaračunata bruto premija iznosi 3.130.931.038,70 kuna odnosno 1,8% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Najzastupljenija vrsta osiguranja i nadalje je *Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila* sa zaračunatom bruto premijom od 1.237.599.456,47 kuna. Bruto premija zaračunata u ovoj vrsti osiguranja veća je 1,2% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, uz udio od 39,53% u premiji neživotnih osiguranja te 30,14% u ukupno zaračunatoj premiji.

U *Obveznom osiguranju vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od automobilske odgovornosti za štete nanesene trećim osobama* premija je viša za 1,2% te iznosi 1.225.216.192,07 kuna, uz zabilježen neznatan pad broja ugovora ovih osiguranja za 420 ili 0,1% u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Prosječna premija iznosi 1.511,45 kn te je 1,2% viša u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Premija neživotnih osiguranja za svibanj 2012.

Izvor: HUO

Pad i porast premije u skupini neživotnih osiguranja bilježe:

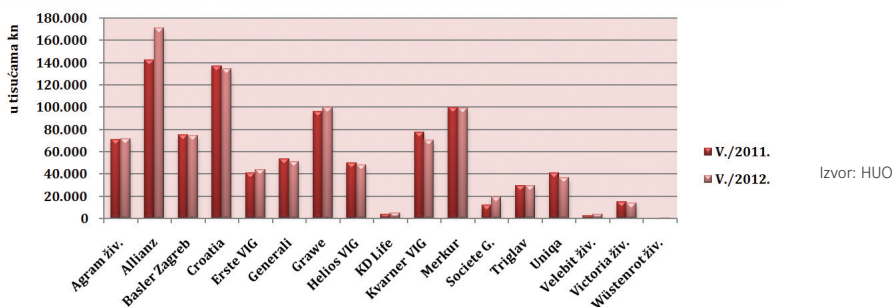
Vrsta osiguranja	indeks 12/11	Vrsta osiguranja	indeks 12/11
- osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	561,8	- osiguranje zračnih letjelica	42,6
- osiguranje tračnih vozila	355,7	- osiguranje plovila	85,9
- osiguranje jamsva	160,9	- osiguranje robe u prijevozu	87,9
- putno osiguranje	112,3	- osiguranje cestovnih vozila	92,2
- osiguranje raznih finansijskih gubitaka	107,2	- zdravstveno osiguranje	93,8
- osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	101,2	- ostalo osiguranje imovine	95,1
- osiguranje kredita	100,9	- osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	96,2
- osiguranje od nezgode	100,8	- osiguranje troškova pravne zaštite	98,1
- osiguranje od požara i elementarnih šteta	100,4		
- ostala osiguranja od odgovornosti	100,1		

Životna osiguranja

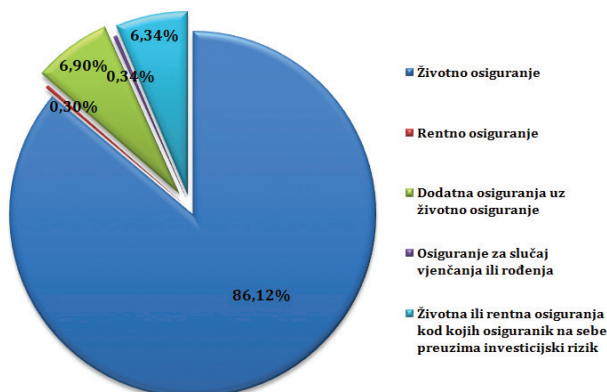
U skupini životnih osiguranja zaračunata bruto premija iznosi 4.105.825.243 kune, te bilježi pad od 0,8%. U ukupnoj premiji životna osiguranja sudjeluju s 23,74% (dok je u prethodnoj godini udio ukupno zaračunate premije bio 22,94%).

Prema strukturi, najveći udio ima klasično *Životno osiguranje* s premijom u iznosu od 839.554.763,54 kune, odnosno premijom višom 2,7% u odnosu na prethodno razdoblje, a koje u skupini Životnih osiguranja sudjeluje s 86,12%, te u ukupnoj premiji s 20,45%. Slijede *Dodatna osiguranja uz životno osiguranje* sa zaračunatom premijom od 67.259.603,65 kuna, udjelom u premiji životnih osiguranja 6,9% i udjelom u ukupnoj premiji 1,64% uz porast premije od 6,1%; *Životna ili rentna osiguranja kod kojih osiguranik na sebe preuzima investicijski rizik* sa zaračunatom premijom od 61.829.811,46 kuna, udjelom u životnom osiguranjima 6,34% i udjelom u ukupnoj premiji od 1,22% te porastom od 1,6%; *Rentno osiguranje* sa zaračunatom premijom od 2.938.951,90 kuna uz pad od 31,9%; te *Osiguranja za slučaj vjenčanja ili rođenja* sa zaračunatom premijom od 3.311.074,05 kuna i padom od 4,5%.

Premija životnih osiguranja za svibanj 2012.

Struktura premije životnih osiguranja po vrstama za svibanj 2012.

Mirovinski sustav ne može opstati bez individualne kapitalizirane štednje

Starenje stanovništva, visoka razina javnog duga i ograničenost proračunskih sredstva ukazuju na nužnost znatnije dobrovoljne štednje za mirovinu i osiguranje ravnopravne tržišne utakmice i poticajne politike za sve proizvode dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate mirovina

Hrvatski ured za osiguranje je 7. svibnja 2012. na konferenciji za medije upozorio na ključne probleme mirovinskog sustava te predstavio prijedloge osiguratelja: **Željko Jukić** direktor sektora za životna osiguranja Croatia osiguranja, **Kristijan Buk** član Uprave za financije Allianz

Zagreb, **Tatjana Račić Žlibar**, članica Uprave Uniqa osiguranja i **Hrvoje Pauković**, direktor Hrvatskog ureda za osiguranje, obrazložili su zašto je važno poticati štednju za mirovinu, koja je uloga društava za osiguranje u mirovinskom sustavu i što konkretno poduzeti.

Održivost mirovinskih sustava, sigurnost štednje za mirovinu i primjerenost mirovinskih primanja ključni su ciljevi i izazovi svih razvijenih zemalja i zemalja u razvoju. Oblikovanje i rješenje ovih izazova u središtu je

pozornosti svih društvenih struktura, a uspješno jednoznačno rješenje još uvijek nije postignuto. Složenost ove problematike proizlazi iz nekoliko čimbenika. Stanovništvo glavnine europskih zemalja stari, što se očituje u produljenju životnog vijeka i promjeni starosne strukture stanovništva. Ovakve promjene negativno utječu na javne mirovinske sustave, koji su zbog, s jedne strane produljenja životnog vijeka i rasta broja umirovljenika, a s druge strane smanjenog broja radno aktivnog stanovništva, već danas neodrživi. U Republici Hrvatskoj je prisutan trend dugoročnog povećanja broja umirovljenika u odnosu na broj zaposlenih, ili tzv. stope ovisnosti. Tako je primjerice početkom 1990-ih omjer zaposlenih i umirovljenika iznosio 3:1, omjer se smanjivao tijekom tranzicijskom razdoblja, 2008. je iznosio 1,41:1, a 2010. je pao na samo 1,26:1. Sadašnji omjer u zemljama OECD-a iznosi četiri zaposlena na jednog umirovljenika, a očekuje se da će on pasti na tri, odnosno dva zaposlena u odnosu na jednog umirovljenika poslije 2047. godine. Takvi demografski trendovi i kretanje stope ovisnosti traže promjene i prilagodbe u ponašanju države u pogledu održivosti javnih financija, ali isto tako i promjene i prilagodbe u ponašanju pojedinaca u planiranju načina financiranja životnog standarda u trećoj životnoj dobi.

Starenje stanovništva, visoka razina javnog duga i ograničenost proračunskih sredstva

te rastući mirovinski izdaci ukazuju na neodrživost visoke ovisnosti o javnom sustavu mirovinskog osiguranja utemeljenom na međugeneracijskoj solidarnosti. Projekcije Europske komisije pokazuju kako će se troškovi javnog mirovinskog sustava (prvog stupa) na razni Europske unije u razdoblju od 2007. do 2060. povećati za 2,4 postotnih poena u odnosu na BDP, a na razini zemalja Euro područja u istom razdoblju za 2,8 postotnih poena u odnosu na BDP. Time će ovi troškovi u određenim zemljama EU iznositi čak do 25% BDP-a. Na tom tragu Europska komisija kroz izdanje *„Zelene i bijele knjige – prema primjerenom, održivom i sigurnom europskom mirovinskom sustavu“* u srpnju 2010. i veljači 2012. potiče zemlje članice Europske unije na reformu vlastitih mirovinskih sustava.

Nameće se potreba promjene mirovinskih sustava uz veće oslanjanje na individualnu kapitaliziranu štednju za mirovinu posredstvom bilo obveznih ili zaposleničkih mirovinskih fondova te ostalih oblika individualne dobrovoljne štednje za mirovinu. Stanovništvo je sve svjesnije nužnosti štednje za starost i vlastite skrbi za primjereni životni standard u mirovini. Međutim, ipak još nije dovoljno financijski educirano i svjesno važnosti, rizika te mogućnosti koje ovakav oblik štednje nosi.

Financijska i ekonomska kriza dodatno su naglasile ove trendove i neodrživost javnog mirovinskog sustava, ali i naglasile važnost sigurnosti i rentabilnosti štednje za mirovinu, te ponovno, financijske edukacije koja će istaknuti i moguće rizike kod ulaganja i štednje.

Udruženja društava za osiguranje i sama društva za osiguranje uključuju se svojim prijedlozima u raspravu budući su i sama dio ukupnog mirovinskog sustava. Društva za osiguranje važni su pružatelji štednje za mirovinu kroz različite oblike životnog osiguranja, te upravljanje i vođenje mirovinskih fondova ili planova. Stoga su prijedlozi osiguratelja ovoj raspravi opravdani i potrebni, budući da su oni kroz navedene proizvode jedan od važnijih, a vjerojatno i prvi i najstariji pružatelj ovakvih oblika financijskih usluga i proizvoda. Društva za osiguranje su u svim zemljama Europske unije prepoznata kao partnerske institucije u ovom procesu.

Hrvatski ured za osiguranje, kao udruženje društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj i njihov predstavnik u međunarodnim udruženjima, ovim se nastojanjima priključuje pozicijama i nastojanjima Europskog udruženja osiguratelja i reosiguratelja (Insurance Europe) u **izjednačavanju pravila poslovanja pružatelja mirovinskih usluga i naglašavanju doprinosa društava za osiguranje ukupnom mirovinskom sustavu i njegovom cjelokupnom okruženju.**

Stoga je HUO u suradnji s osigurateljima izradio Prijedlog strateškog okvira poticanja mirovinskih proizvoda koji uključuje nekoliko ključnih koraka i aktivnosti koje bi zajednički usuglašavali i provodili Ministarstvo financija RH, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, HANFA, Hrvatski ured za osiguranje i ostale zainteresirane strane. Ključne aktivnosti su:

1. Financijska pismenost (Definirati i uobličiti projekt Financijske pismenosti stanovništva)
2. Iniciranje promjena dobrovoljnih mirovinskih štednih i isplatnih proizvoda (Definirati što su to proizvodi dobrovoljne štednje za mirovinu i njihove karakteristike, Definirati način isplate kapitalizirane štednje za mirovinu, Odrediti strategiju ulaganja i moguću rizičnost proizvoda)
3. Prilagodba zakonskog i regulatornog okvira (Ujednačiti pravila poslovanja, zakonski i regulatorni tretman institucija koje pružaju dobrovoljnu štednju za mirovinu ili isplatu kapitaliziranih mirovina u dijelu:
4. Formiranje jedinstvene ciljane poticajne politike (Oblikovanje i usklađivanje poticajne politike s ciljevima mirovinske reforme i proračunskim mogućnostima; Postaviti jedinstvenu poticajnu poreznu politiku svih proizvoda koji ispunjavaju karakteristike dobrovoljne mirovinske štednje i isplate kapitaliziranih mirovina, Preispitati opravdanost i učinke državnih poticajnih sredstava)
5. Učinkovit nadzor, sigurnost i održivost

Cilj ovih inicijativa je ostvarenje održivog i efikasnog sustava dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina te ujednačavanje pravila poslovanja i poticajne politike svih pružatelja ovih usluga.

Inicijativa je već ranije predstavljena Upravnom Vijeću HANFA-e, predstavnicima Ministarstva financija te na sastanku u Ministarstvu rada i mirovinskog sustava kada se dio predstavnika osiguratelja imao priliku susresti i s ministrom dr. Mrsićem koji je obećao razmotriti prezentirane informacije.

Uloga društava za osiguranje u mirovinskoj reformi u Republici Hrvatskoj

1. Uvodnik

Održivost mirovinskih sustava, sigurnost štednje za mirovinu i primjerenost mirovinskih primanja ključni su ciljevi i izazovi svih razvijenih zemalja i zemalja u razvoju. Oblikovanje i rješenje ovih izazova u središtu je pozornosti svih društvenih struktura, a uspješno jednoznačno rješenje još uvijek nije postignuto. Zbog svoje važnosti, ova pitanja su često predmet prijepora, razmimoilaženja u stavovima, pa čak i štrajkova i javnog iskazivanja nezadovoljstva.

Složenost ove problematike proizlazi iz nekoliko čimbenika. Stanovništvo glavnine europskih zemalja stari, što se očituje u produljenju životnog vijeka i promjeni starosne strukture stanovništva. Ovakve promjene negativno utječu na javne mirovinske sustave, koji su zbog, s jedne strane produljenja životnog vijeka i rasta broja umirovljenika, a s druge strane smanjenog broja radno aktivnog stanovništva, neodrživi već danas. Time se nameće potreba promjene mirovinskih sustava uz veće oslanjanje na individualnu kapitaliziranu štednju za mirovinu posredstvom bilo obveznih ili zaposleničkih mirovinskih fondova te ostalih oblika individualne štednje za mirovinu. Stanovništvo je sve svjesnije nužnosti štednje za starost i vlastite skrbi za primjereni životni standard u mirovini. Međutim, ipak još nije dovoljno financijski educirano i svjesno važnosti, rizika te mogućnosti koje ovakav oblik štednje nosi.

Financijska i ekonomska kriza dodatno su naglasile ove trendove i neodrživost javnog mirovinskog sustava, ali i naglasile važnost sigurnosti i rentabilnosti štednje za mirovinu, te ponovno, financijske edukacije koja će istaknuti i moguće rizike kod ulaganja i štednje.

Svjesni svih ovih nedostataka, važnosti i izazova, široki krug zainteresiranih i uključenih strana uključuje se u raspravu o oblikovanju cjelokupnog mirovinskog sustava. Ova rasprava u Europskoj uniji naglašena je izdavanjem *„Zelene knjige – prema primjerenom, održivom i sigurnom europskom mirovinskom sustavu“* u srpnju 2010. kao sveobuhvatnog dokumenta koji bi trebao potaknuti raspravu i nove prijedloge oko rješavanja ovog iznimno bitnog problema.

Udruženja društava za osiguranje i sama društva za osiguranje uključuju se svojim prijedlozima u raspravu budući su i sama dio ukupnog mirovinskog sustava. Društva za osiguranje važni su pružatelji štednje za mirovinu kroz različite oblike životnog osiguranja, te upravljanje i vođenje mirovinskih fondova ili planova. Društva za osiguranje pružaju kroz rentno osiguranje važan oblik isplate kapitaliziranih mirovina te su i jedan od ključnih pružatelja usluge zdravstvenog osiguranja i skrbi za starije osobe. Stoga su prijedlozi osiguratelja ovoj raspravi opravdani i potrebni, budući su oni kroz navedene proizvode jedan od važnijih, a vjerojatno i prvi i najstariji pružatelj ovakvih oblika financijskih usluga i proizvoda. Društva za osiguranje su u svim zeml-

jama Europske unije prepoznata kao partnerske institucije u ovom procesu.

Hrvatski ured za osiguranje, kao udruženje društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj i njihov predstavnik u međunarodnim udruženjima, ovim se nastojanjima priključuje pozicijama i nastojanjima Europskog udruženja osiguratelja i reosiguratelja (Insurance Europe) u izjednačavanju pravila poslovanja pružatelja mirovinskih usluga i naglašavanju doprinosa društava za osiguranje ukupnom mirovinskom sustavu i njegovom cjelokupnom okruženju.

U ovom dokumentu prikazano je ukupno okruženje mirovinskog sustava, štednje za mirovinu te pozicija društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj. Predlaže se strateški pristup oblikovanju dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina pristupom na pet inicijativa koje čine: (1) financijska pismenost, (2) definiranje karakteristika dobrovoljne štednje za mirovinu i isplata kapitaliziranih mirovina, (3) prilagodba zakonskog i regulatornog okvira, (4) formiranje jedinstvene ciljane poticajne politike i (5) učinkovit nadzor, sigurnost i održivost.

Cilj ovih inicijativa je ostvarenje održivog i efikasnog sustava dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina te ujednačavanje pravila poslovanja svih pružatelja ovih usluga.

2. Pregled mirovinskog sustava i problemi kojima je izložen

Sustav mirovinskog osiguranja iznimno je heterogen i gotovo ne postoji jednak sustav u nijednoj zemlji u svijetu. Oblici mirovinskog osiguranja i uključene institucije definirane su mnogobrojnim unutarnjim čimbenicima nacionalnih gospodarstava od zakonodavstva, radnog prava, uključenosti države i poduzeća, gospodarske razvijenosti i razvijenosti financijskog sustava te ostalih specifičnosti pojedinog gospodarskog sustava.

VAŽNIJE RAZLIKE IZMEĐU MIROVINSKIH SUSTAVA U ZEMLJAMA EU I RH

- Drugi stup mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj je obvezna kapitalizirana mirovinska štednja, dok je u Europskoj uniji to dobrovoljna štednja za mirovinu u okviru zaposlenja ili zanimanja.
- Karakteristike II. stupa mirovinskog sustava u EU i III. stupa u RH su vrlo slične pogotovo u dijelu zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova koji su vezani uz pojedino poduzeće ili zanimanje. U ovom dijelu se očekuje daljnja prilagodba pristupanjem RH EU.
- Mirovinski sustav EU znatno šire definira III. stup i u njega uključuje i ostale oblike dobrovoljne štednje i ulaganja za mirovinu.
- Uloga društava za osiguranje i različitih oblika životnog osiguranja prepoznata je i u okviru II. i III. stupa mirovinskog osiguranja u zemljama EU.

Sustavi mirovinskog osiguranja u svijetu su pod utjecajem kretanja i izazova koji nameću važnost značajnijeg prelaska na sustave kapitalizacije štednje i vlastite štednje za starost.

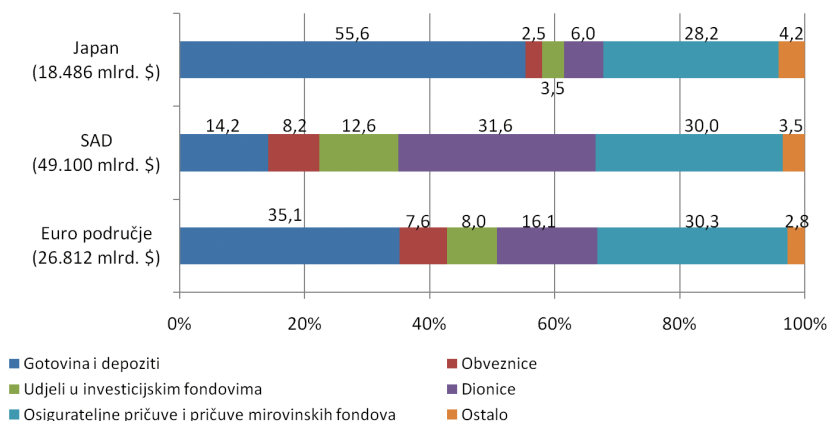
ZNAČENJE I VAŽNOST RAZLIČITIH OBLIKA KAPITALIZIRANE ŠTEDNJE ZA MIROVINU I ISPLATE UŠTEĐENIH SREDSTAVA NAGLAŠAVAJU:

- Demografske promjene – starenje stanovništva (uloga zdravstvenog osiguranja, skrbi za stare, štednje za mirovinu te isplate kapitaliziranih mirovina)
- Ograničenost proračunskih sredstava i uloga države u poticanju štednje za mirovinu (porezni poticaji, zakonska rješenja, edukacija, važnost ukupnih učinaka na financijski sustav i gospodarstvo)
- Nužnost pojedinca da se (dijelom) samostalno brine i štedi za mirovinu
- Izloženost financijskim rizicima štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina.

3. Važnost individualne štednje i njena struktura

Štednja za mirovinu u mirovinskim fondovima i društvima za osiguranje ključan je dio financijske imovine sektora stanovništva. Ulaganja u mirovinske fondove i društva za osiguranje imala su udjel u ukupnoj financijskoj imovini sektora stanovništva na kraju II. tromjesečja 2011. u SAD-u 30%, u Japanu 28,2% i Euro području 30,3%, prema podacima prikazanim u grafikonu 1. Prosječan stanovnik razvijenih zemalja je nešto manje od jedne trećine svoje financijske imovine uložio u društva za osiguranje i mirovinske fondove kao oblik dobrovoljne štednje za mirovinu. Ukoliko se ovom udjelu pridoda i dio ulaganja u bankovne depozite, investicijske fondove i vrijednosne papire koji su uloženi u svrhu štednje za mirovinu, može se zaključiti kako je štednja za mirovinu najvažniji oblik financijske imovine sektora stanovništva u navedenim razvijenim zemljama.

Grafikon 1: Financijska imovina sektora stanovništva u SAD-u, Japanu i Euro području, II. tromjesečje 2011.

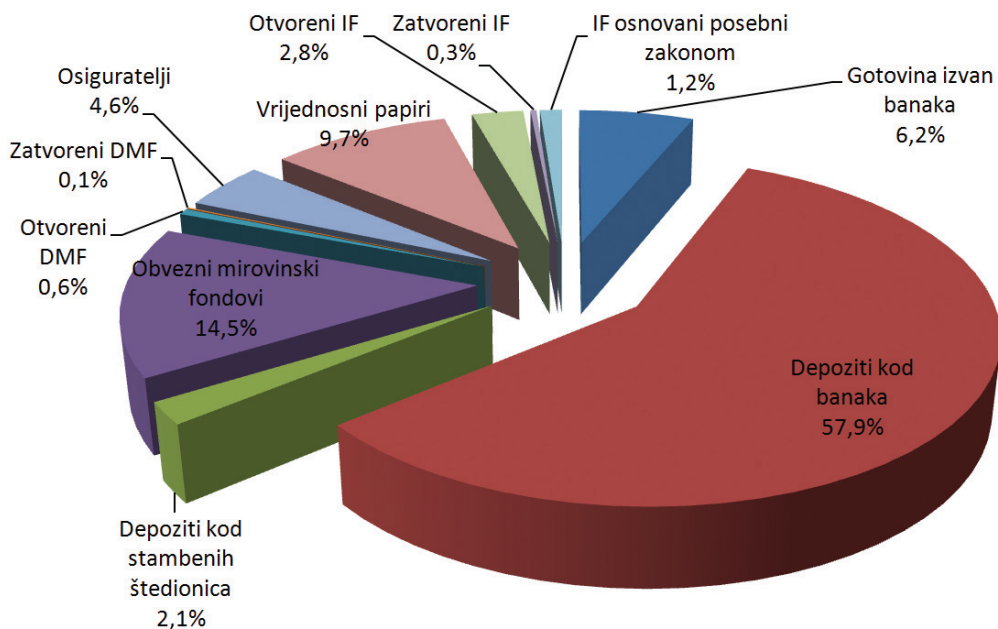

Napomena: Za Euro područje podaci na kraju I. tromjesečja 2011.

Izvor: Bank of Japan, Research and Statistic Department, Flow of Funds, kraj II. tromjesečja 2011., str. 2.

Financijska imovina sektora stanovništva u Republici Hrvatskoj prikazana je u grafikonu 2 i značajno se razlikuje od razvijenih svjetskih tržišta. Čak 64,1% imovine sektora stanovništva na kraju III. tromjesečja 2011. bilo je uloženo u gotovinu i depozite, u zakonom propisane obvezne mirovinske fondove 14,5%, a 4,6% u životno osiguranje i tek 0,7% u dobrovoljne mirovinske fondove. Što bi značilo da je **od 100 kuna štednje prosječnog stanovnika RH manje od 5,3 kune uloženo u dobrovoljnu štednju za mirovinu**. Struktura financijske imovine sektora stanovništva ukazuje na potrebu poticanja i razvoja **dugoročne dobrovoljne štednje za mirovinu**. Ključnu ulogu u ovom dijelu štednje, kao i svugdje u svijetu, u budućnosti bi trebala imati društva za osiguranje i različiti oblici životnog osiguranja.

Grafikon 2: Financijska imovina sektora stanovništva u Republici Hrvatskoj, III. tromjesečje 2011

Izvor: HNB, pribavljeni podaci

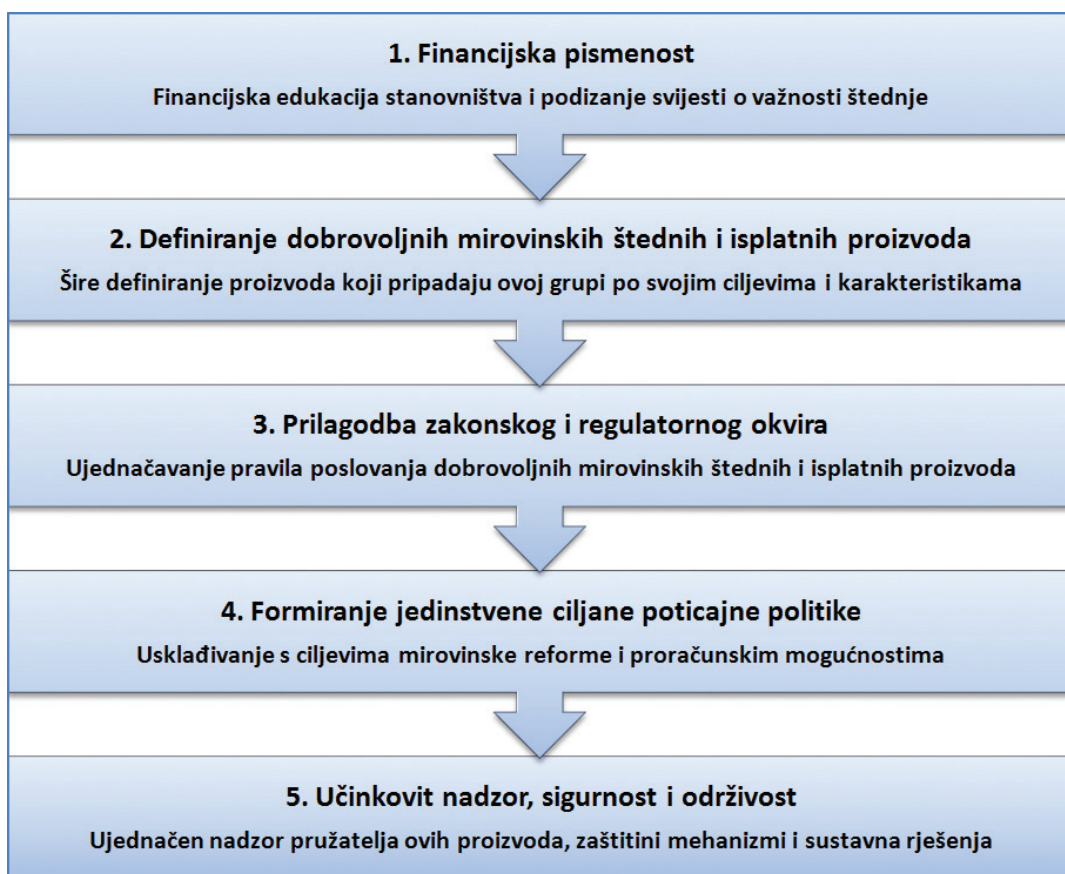
Prema istraživanju Ekonomskog instituta Zagreb, stanovništvo kako instrumente mirovinske štednje percipira, a i štedi u različitim oblicima financijskih i realnih ulaganja. Stanovništvo nema profiliran stav prema dugoročnoj štednji, a najlošije na ljestvici je prepoznato ulaganje u dobrovoljne mirovinske fondove. Anketirani ispitanici najviše su do tada štedjeli u gotovini, bankovnim depozitima i životnim osiguranjima.

4. Važnost i oblici poticanja štednje za mirovinu

Dobrovoljna štednja za mirovinu zbog svoje važnosti za postizanje primjerenog životnog standarda u starijoj životnoj dobi poticana je od strane države s ciljem njene veće zastupljenosti, sigurnosti i održivosti. Zato u pravilu sve razvijene zemlje, a i zemlje u razvoju na različite načine potiču mirovinsku štednju u različitim oblicima štednje i ulaganja.

U shemi 1 prikazan je prijedlog strateškog okvira poticanja dobrovoljnih mirovinskih štednih i isplatnih proizvoda. Ovakav pristup slijede razvijene zemlje, a njegove odrednice su uključene i u Zelenu knjigu Europske komisije.

Schema 1: Prijedlog strateškog okvira poticanja mirovinskih proizvoda

1 Financijska pismenost

Financijska edukacija stanovništva shvaća se kao nužan preduvjet održivog mirovinskog sustava, razvoja tržišta kapitala i financijskih institucija te time ostvarivanja preduvjeta ukupnog

ekonomskog rasta. Projekti financijske edukacije u svijetu pokreću se od strane nadnacionalnih tijela i udruženja, vlada, ministarstava, nadzornih institucija i strukovnih udruženja.

U listopadu 2011. na 154. sjednici Vlade Republike Hrvatske usvojen je zaključak kojim Vlada RH zadužuje Ministarstvo financija da u suradnji s nadležnim ministarstvima te zainteresiranim predstavnicima znanstvenih i obrazovnih institucija, nadzornih tijela, potrošača i financijske industrije u roku godine dana pripremi prijedlog nacionalnog strateškog okvira financijske pismenosti potrošača i podnese ga Vladi Republike Hrvatske.

2 Definiranje dobrovoljnih mirovinskih štednih i isplatnih proizvoda

Kako bi se formirao poticajni okvir dobrovoljne štednje za mirovinu potrebno je definirati i odrediti koji financijski proizvodi po svojim karakteristikama ispunjavaju kriterij dobrovoljne dugoročne mirovinske štednje i koji su to kriteriji, kako bi štediše mogli kreirati svoj „skrojeni“ proizvod ili mirovinski plan štednje.

Neki od ključnih kriterija sigurno bi bili:

- namjenska i ciljana komponenta financijskog proizvoda,
- mogućnost korištenje nakon određenih godina ili minimalno trajanje štednje,
- definiran i dijelom uvjetovan oblik isplate,
- izloženost riziku prilagođena namjeni i dobi štediše te
- mogućnost individualnog sklapanja, kao i formiranja grupnih proizvoda vezanih uz poduzeće, grupu poduzeća, sindikat ili zanimanje.

Definiranje ovih karakteristika ili kriterija koje financijski proizvod mora ispuniti kako bi se karakterizirao kao dobrovoljna štednja za mirovinu služi kako bi ovi proizvodi ostvarili poticajni tretman, usmjerili se na ispunjavanje svojih početnih ciljeva, te kako bi ih se razlikovalo od ostalih štednih i ulagačkih financijskih proizvoda. Važnost definiranja mirovinske štednje (eng. pension label) naglašava i Zelena knjiga Europske komisije.

3 Prilagodba zakonskog i regulatornog okvira

Definiranjem dobrovoljne štednje za mirovinu potrebno je ujednačiti pravila poslovanja i poticanja ovih, po vrstama različitih mirovinskih štednih proizvoda iste namjene i karakteristika. Ujednačavanje i usklađivanje pravila poslovanja potrebno je ostvariti kako bi se osigurala ravnopravna tržišna utakmica i veća razina zaštite potrošača. Nužno je dobrovoljnu štednju za mirovinu šire definirati u okviru nadležnih zakona kako bi se prepoznali svi financijski proizvodi koji ostvaruju karakteristike dugoročne štednje za mirovinu i isplata kapitaliziranih mirovina. Kao primjer, u Republici Hrvatskoj Zakon o mirovinskom osiguranju bi trebao definirati i ostale institucije kao nositelje dobrovoljne štednje za mirovinu i nositelje isplate kapitaliziranih

mirovina, po uzoru na europsku praksu.

4 Formiranje jedinstvene ciljane poticajne politike

Ne postoji jedinstveno rješenje ili naputak formiranja politike poticanja štednje za mirovinu na razini Europske unije. Države i Vlade zemalja zasebno pristupaju ovom problemu ovisno o karakteristikama svog mirovinskog sustava, proračunskim mogućnostima, značaju pojedinog oblika štednje za mirovinu, demografskim karakteristikama stanovništva te značaju štednje za mirovinu za razvoj financijskog i gospodarskog okruženja. Jedinstvena je činjenica, da se štednji za mirovinu pridaje posebno porezno i poticajno značenje u gospodarskom i financijskom sustavu s ciljem ispunjavanja navedenih važnih društvenih funkcija.

Tablica 1: Porezni tretman mirovinskih proizvoda II. stupu

Zemlja	Faza štednje – porezni odbitak	Ograničenja	Faza isplate – oporezivanje
Austrija	Grupna polica - doprinosi poslodavaca - doprinosi zaposlenika ŽO s štednom komponentom	do max. 10% plaće do 300 EUR godišnje po osobi	Da Ne, uz uvjete
Njemačka	Od poslodavca sponzorirano ŽO	do 4.392 EUR u 2009. do 4.440 EUR u 2010. Isplata ne prije 59. godine u obliku mirovine	Da
Italija	Mirovinsko ŽO - doprinosi poslodavca ili zaposlenika	do 5.165 Eur godišnje min. 5 godina isplata u obliku rente min. 50% kapitalizirane svote u vrijeme umirovljenja	Da, uz uvjete i oslobođenja

Izvor: Insurance Europe, *Income tax treatment of 2nd pillar pension products (as at March 2010)*

U tablicama 1 i 2 prikazane su odredbe poticajne politike II. i III. stupu mirovinskog osiguranja, prema kategorizaciji Europske unije i OECD-a, koje se odnose na proizvode životnog osiguranja. Važno je istaknuti da su pored mirovinskih fondova i ostalih mirovinskih proizvoda, u poticajne mjere razvijenih zemalja uključeni i različiti proizvodi životnog osiguranja koji ispunjavaju karakteristike štednje za mirovinu.

Tablica 2: Porezni tretman mirovinskih proizvoda III. stupu

Zemlja	Faza štednje – porezni odbitak	Ograničenja	Faza isplate – oporezivanje
Austrija	Rentno osiguranje	Svota	Da, za jednokratnu isplatu i trajanje ispod 10 god.
Njemačka	Ne, za mješovito i rentno ŽO Da, za osnovne mirovinske sheme/fondove	Samo rentna isplata s minimalno 60 god.	Da
Italija	Ne, za mješovito i investicijsko ŽO Da, za smrtnost i invaliditet Da, za osobne mirovinske sheme/fondove	19% premije do 1.291 EUR min. 5 godina do 5.165 EUR, rentna isplata u vrijeme umirovljenja, min. 50%	Ne Da, uz uvjete i oslobođenja

Izvor: Insurance Europe, *Income tax treatment of 3rd pillar pension products (as at March 2010)*

5 Učinkovit nadzor, sigurnost i održivost

Poslovanje društava za osiguranje i društava za reosiguranje u Europskoj uniji od 1. siječnja 2013. regulira novi zakonodavni i regulatorni okvir Solvency II. U okviru Solvency II svi rizici kojima je društvo za osiguranje i društvo za reosiguranje izloženo bit će prepoznati i vrednovani, poticati će društvo na cjelovito upravljanje rizicima, unaprijediti odnos s nadzornim tijelom te povećati otvorenost poslovanja svim sudionicima. Temeljni ciljevi Solvency II su zaštita osiguranika, postavljanje granice solventnosti koja će predstavljati ukupnu izloženost svim rizicima, anticipiranje tržišnih promjena, utemeljenost na principima, a ne na strogim pravilima te održavanje financijske stabilnosti i izbjegavanje procikličnosti regulatornih odredbi¹. Principe i organizaciju Solvency II preuzimat će i ostale financijske institucije čije su regulatorne odredbe u postupku intenzivnog preispitivanja, što je najprimjetnije kod mirovinskih fondova. Trenutno je u izradi nova direktiva o poslovanju zaposleničkih mirovinskih fondova u Europskoj uniji (IORPs II direktiva) koja koristi isti oblik i pristup regulaciji kao i Solvency II.

Kako bi se osigurala ravnopravna tržišna utakmica i jednaka razina zaštite potrošača u Republici Hrvatskoj, nužno je ujednačiti okvir nadzora, pravila oglašavanja i prodajnu praksu definiranih proizvoda dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina.

Kao dodatan primjer ovakvog ujednačavanja je i europska inicijativa ujednačavanja prodajne

¹Official Journal of the European Union, Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), Volume 52, 17. prosinca 2009.

i poslovne prakse za slične i konkurentne strukturane investicijske proizvode (eng. Packaged Retail Investment Products – PRIPs). PRIPs čine investicijsko životno osiguranje, ulaganje u investicijske fondove, strukturane vrijednosnice i strukturani oročeni depoziti, financijski proizvodi koje karakterizira složena struktura i izloženost rizicima financijskog tržišta.

5. Preporuke i prijedlog nužnih usklađivanja poreznog i regulatornog tretmana

5.1. Zakonski i regulatorni okvir štednih i isplatnih mirovinskih proizvoda u RH

Različiti oblici životnog osiguranja (klasično, mješovito, individualno, investicijsko) štednja su i ulaganje koji osim komponente osiguranja predstavljaju oblike i štednje za mirovinu. Ovi oblici životnog osiguranja po svojim karakteristikama su slični ili istovjetni štednji u dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Time je potrebno i proizvode životnog osiguranja kao i ostalu dobrovoljnu štednju za mirovinu uvrstiti u treći stup mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj.

U dijelu isplatnih mirovinskih proizvoda rentno osiguranje i investicijsko rentno osiguranje predstavljaju mirovinske proizvode kojima se štedi i isplaćuje uštedena vrijednost. Uz mirovinska osiguravajuća društva (MOD) navedeni oblici osiguranja mogu predstavljati jedan od načina isplate mirovina iz kapitalizirane štednje za mirovinu uštedene u obveznim ili dobrovoljnim mirovinskim fondovima, životnom osiguranju ili nekom drugom obliku štednje za mirovinu.

Kako su prikazani oblici životnog osiguranja po svojim karakteristikama i obliku slični ili istovjetni dobrovoljnim mirovinskim fondovima (DMF) ili mirovinskim osiguravajućim društvima (MOD) kao jedinim prepoznatim mirovinskim štednim i isplatnim proizvodima u Republici Hrvatskoj, potrebno je:

1. prepoznati te zakonski vrednovati jednako sve proizvode dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina,
2. ujednačiti pravila poslovanja te regulacije i nadzora ovih mirovinskih proizvoda i
3. ujednačiti njihovu poticajnu politiku.

U tablicama 3 i 4 prikazane su važnije zakonske i regulatorne odredbe poslovanja društava za životno osiguranje, društava za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava.

Dobrovoljna kapitalizirana štednja za mirovinu

Zakon o mirovinskom osiguranju (NN br. 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02 i 177/04) i Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN br. 49/99, 63/00, 103/03, 177/04,

71/07 i 124/10) kao jedine pružatelje dobrovoljne kapitaliziranje štednje za mirovinu, suprotno iskustvima većine razvijenih zemalja, ali i preferencijama štediša u Republici Hrvatskoj, predodredio je **isključivo dobrovoljne mirovinske fondove**.

Dobrovoljni mirovinski fond je mirovinski fond kojeg osniva i kojim upravlja dobrovoljno mirovinsko društvo, a koji može biti otvoreni mirovinski fond i zatvoreni mirovinski fond. *Dobrovoljno mirovinsko društvo* je dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću koje upravlja dobrovoljnim mirovinskim fondom. Predmet poslovanja mirovinskog društva jest isključivo osnivanje mirovinskog fonda i upravljanje tim fondom, te aktivnosti koje su izravno povezane s obavljanjem poslova upravljanja mirovinskim fondom.

Dobrovoljno mirovinsko društvo *iz druge države članice* koje ima odobrenje za rad nadležnog tijela matične države članice može upravljati zatvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondom (ZDMF) osnovanim za potrebe pokrovitelja iz Republike Hrvatske.

Osim *dobrovoljnog mirovinskog društva* iz druge države članice, upravljanje zatvorenim mirovinskim fondom može obavljati i investicijski upravitelj osnovan u drugoj državi članici koji ima dozvolu za obavljanje te aktivnosti, u skladu s propisima države članice koji uređuju osnivanje i poslovanje društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za životno osiguranje (članak 6.).²

Zakonski okvir poslovanja društava za osiguranje i dobrovoljnih mirovinskih fondova je graničan i omogućuje upravljanje ZDMF i društvu za životna osiguranje te ostalim financijskim institucijama koje za to imaju dopuštenje. Također, u sklopu ostalih vrsta životnog osiguranja uključeni su i poslovi upravljanja sredstvima zajedničkih mirovinskih fondova, koji uključuju očuvanje kapitala ili plaćanje minimalnih kamata, što je potrebno dodatno preispitati. Ovaj zakonski aspekt je potrebno dodatno uskladiti s EU i utvrditi preklapanja te uključenost društava za osiguranje u upravljanje DMF-ovima.

U tablici 3 prikazane su važnije zakonske i regulatorne odredbe poslovanja društava za životno osiguranje i društava za upravljanje DMF. Složenost i zahtjevnost zakonskih i regulatornih odredbi znatno se razlikuju, kao i značaj ovih institucija u financijskom i gospodarskom sektoru, premda u jednom dijelu pružaju slične i konkurentne financijske proizvode. Usprkos većoj složenosti regulatornih odredbi i većem značaju društava za osiguranje, ona nisu prepoznata ni poticana kao jedan od oblika dobrovoljne štednje za mirovinu.

² Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN br. 49/99, 63/00, 103/03, 177/04, 71/07 i 124/10)

Tablica 3: Važnije zakonske i regulatorne odredbe poslovanja pružatelja mirovinske štednje te značaj ovih institucija, podaci na 30. rujna 2011.

Odredba	Društva za životno osiguranje	Društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima
Osnivački kapital	22,5 milijuna HRK	15 milijuna HRK
Odredbe o solventnosti i adekvatnosti kapitala	Da	Ne
Pokriće rizika	Da	Ne
Vrste proizvoda	1. životno osiguranje, 2. rentno osiguranje, 3. dopunska osiguranja životnog osiguranja, 4. investicijsko životno ili rentno osiguranje 5. ostala životna osiguranja: a. tontine, b. osiguranje s kapitalizacijom, c. osiguranje u slučaju vjenčanja, d. osiguranje u slučaju rođenja, e. <i>poslovi upravljanja sredstvima zajedničkih mirovinskih fondova, koji uključuju očuvanje kapitala ili plaćanje minimalnih kamata</i>	1. otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi 2. zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi
Imovina pod upravljanjem u mil. HRK	15.571	1.894
Jamstveni kapital/Kapital i rezerve u mil. HRK	1.303	69
Broj društava	16	4

Izvor: Zakon o osiguranju (NN 151/05, 87/08 i 82/09), Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN 49/99, 63/00, 103/03, 177/04, 71/07 i 124/10) i HANFA, Revidirani pojedinačni podaci subjekata nadzora na dan 30. rujna 2011.

Isplatni mirovinski proizvodi

Isplata uštedenih sredstava kapitalizirane štednje za mirovinu limitirana je i predodređena za isključivo mirovinska osiguravajuća društva (MOD).

Tablica 4: Važnije zakonske i regulatorne odredbe poslovanja pružatelja isplata mirovinskih proizvoda te značaj ovih institucija, podaci na 31.12.2010.

Odredba	Društva za životno osiguranje	Mirovinska osiguravajuća društva
Osnivački kapital	22,5 milijuna HRK	5 milijuna HRK
Odredbe o solventnosti i adekvatnosti kapitala	Da	Da
Pokriće rizika	Da	Da
Vrste proizvoda i poslovi	1. životno osiguranje, 2. rentno osiguranje, 3. dopunska osiguranja životnog osiguranja, 4. investicijsko životno ili rentno osiguranje 5. ostala životna osiguranja: a. tontine, b. osiguranje s kapitalizacijom, c. osiguranje u slučaju vjenčanja, d. osiguranje u slučaju rođenja, e. poslovi upravljanja sredstvima zajedničkih mirovinskih fondova, koji uključuju očuvanje kapitala ili plaćanje minimalnih kamata	1. priprema i nudi na tržištu mirovine u sklopu obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, 2. isplaćuje mirovine i druga mirovinska davanja, 3. obavlja druge poslove na temelju ugovora s mirovinskim društvima u skladu sa zakonom i propisima HANFA-e Proizvodi dobrovoljnog mirovinskog osiguranja: a) doživotne starosne mirovine, b) privremene starosne mirovine, c) promjenjive mirovine, d) djelomične jednokratne isplate e) druga mirovinska davanja prema svom programu.
Imovina pod upravljanjem u mil. HRK	15.571	1.894
Jamstveni kapital/Kapital i rezerve u mil. HRK	1.303	69
Broj društava	16	4

Izvor: Zakon o osiguranju (NN 151/05, 87/08 i 82/09), Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN 106/99, 63/00, 107/07) i HANFA, Revidirani pojedinačni podaci subjekata nadzora za 31.12.2010. i Godišnje izvješće 2010.

Mirovinsko osiguravajuće društvo je dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću koje na tržištu mirovina nudi mirovinske programe i isplaćuje mirovine članovima obveznih, odnosno dobrovoljnih mirovinskih fondova. Visina mirovine ovisi o visini kapitaliziranih uplata doprinosa člana fonda i trajanju njezine isplate i određuje se, na temelju načela uzajamnosti i načela određenih doprinosa, ugovorom o mirovini koji zaključuje član fonda s mirovinskim osiguravajućim društvom³.

MOD-ovi su strože regulirani od društava za upravljanje DMF. Složenija regulacija MOD-ova približava ih po nekim odredbama društvima za osiguranje, kao što su formiranje tehničkih pričuva, granica solventnosti, ograničenja ulaganja, aktuarski izračuni i sl., što je dodatni argument nužnosti ujednačavanja pravila poslovanja MOD-ova i društava za životno osiguranje u dijelu rentnog osiguranja. Ipak, MOD-ovi su osnovani isključivo u svrhu isplate mirovina i ulaganja u fazi isplate mirovina te time nose viši rizik i više troškove poslovanja nego što je slučaj sa životnim osiguranjem. Proizvodi životnog osiguranja su raznovrsniji, a time je i raspršena izloženost riziku i podjela troškova u ukupnom portfelju životnog osiguranja. Stoga društva za osiguranje mogu efikasnije pružiti uslugu isplate i ulaganja kapitaliziranih mirovina. Potrebno je proizvode rentnog osiguranja prilagoditi zakonski definiranim proizvodima isplate kapitaliziranih obveznih i dobrovoljnih mirovina te osigurati primjerenu adekvatnost kapitala za ove poslove ili ih voditi na zasebnom računu.

Ovakvim pristupom potrebno je i različitim proizvodima rentnog osiguranja i društvima za osiguranje omogućiti isplatu mirovina u sklopu obveznoga i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje.

5.2. Porezni tretman DMF

Osim što je zakonski tretman poslovanja pružatelja štednje za mirovinu i isplate mirovina različit, njihov porezni i poticajni tretman je znatno različit, što je dodatan uzrok i dokaz neravnopravne tržišne utakmice različitih pružatelja ovih iznimno bitnih financijskih proizvoda. Štednja u dobrovoljnim mirovinskim fondovima je jedini financijski proizvod na hrvatskom tržištu koji donosi tri prednosti: (1) porezne olakšice, (2) državna poticajna sredstva te (3) prinos fonda.

Uplate poslodavca u III. stup ne smatraju se plaćom do iznosa od 500 kuna mjesečno, odnosno 6.000 kuna godišnje, a poslodavcu će iste biti porezno priznati izdatak, odnosno rashod. Isti je porezni tretman ovih uplata i za poreznog obveznika koji obavlja samostalnu djelatnost (umjetnici, obrtnici i sl.), ako uplaćuje dobrovoljnu štednju za mirovinu za svoje radnike ili sebe osobno u dobrovoljne mirovinske fondove. Državnim poticajnim sredstvima (DPS) država stimulira ulaganje u dobrovoljne mirovinske fondove s dodatnih 15% na uplaćena sredstva u jednoj kalendarskoj godini i samo po jednom dobrovoljnom mirovinskom fondu, a do ukupno uplaćenog iznosa od 5.000 kn godišnje. To znači da je moguće uvećati iznos na računu za 750 kn DPS-a godišnje.

³Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN 106/99, 63/00, 107/07)

Inicijativa / područje	Nositelj i sudionici
1. Financijska pismenost - Definirati i uobličiti projekt Financijske pismenosti stanovništva - Provoditi edukaciju o financijskim potrebama, nužnosti mirovinske štednje i rizicima koje ona nosi - Upoznati stanovništvo s financijskim proizvodima i mogućnostima štednje - Edukaciju provoditi na više razina i kroz različite kanale	Nadležna Ministarstva HANFA HUO Ostale udruge
2. Iniciranje promjena dobrovoljnih mirovinskih štednih i isplatnih proizvoda Definirati što su to proizvodi dobrovoljne štednje za mirovinu: - Proizvod s određenim trajanjem ili proizvod s mogućnošću povlačenja sredstava nakon 50 godine ili odlaskom u mirovinu - Definirati način isplate proizvoda, iznos koji se isplaćuje u obliku rente i jednokratno - Odrediti strategiju ulaganja i moguću rizičnost proizvoda	Nadležna Ministarstva HANFA HUO Ostale zainteresirane strane
3. Prilagodba zakonskog i regulatornog okvira Ujednačiti pravila poslovanja, zakonski i regulatorni tretman institucija koje pružaju dobrovoljnu štednju za mirovinu u dijelu: - Proširivanja dobrovoljne štednje za mirovinu na ostale institucije koje ju pružaju, društva za osiguranje i ostale financijske institucije - Proširivanje isplate kapitaliziranih mirovina na društva za osiguranje i različite oblike rentnog osiguranja	Nadležna Ministarstva HANFA Ostale zainteresirane strane
4. Formiranje jedinstvene ciljane poticajne politike - Oblikovanje i usklađivanje poticajne politike s ciljevima mirovinske reforme i proračunskim mogućnostima - Postaviti jedinstveno poticaju poreznu politiku svih proizvoda koji ispunjavaju karakteristike dobrovoljne mirovinske štednje - Preispitati opravdanost i učinke državnih poticajnih sredstava	Nadležna Ministarstva HANFA Ostale zainteresirane strane
5. Učinkovit nadzor, sigurnost i održivost - Ujednačiti i standardizirati praksu nadzora proizvoda dobrovoljne štednje za mirovinu - Jedinstveno promatrati ove proizvode bez obzira na instituciju koja ih pruža - Ujednačiti pravila oglašavanja i proces nadzora, izvještavanje i sl.	Nadležna Ministarstva HANFA

6. Ključni zaključci i preporuke

Prijedlog Hrvatskog ureda za osiguranje, kao udruženja i predstavnika osiguratelja i reosiguratelja u Republici Hrvatskoj, čini pet inicijativa oblikovanja i prilagodbe mirovinskog sustava u dijelu dobrovoljne štednje za mirovinu. Ove inicijative detaljno su razrađene u tablici 5 kroz oblikovanje inicijative, nositelja i sudionika u provedbi te rok provedbe. Važno je naglasiti da je ovaj pristup usklađen s europskim zakonskim i regulatornim okvirom te u skladu s novim inicijativama oblikovanja mirovinskog sustava u zemljama Europske unije. Pristup je prilagođen trenutnom značaju i budućoj važnosti dobrovoljne štednje za mirovinu za održivi mirovinski sustav Republike Hrvatske.

Društva za osiguranje i životno osiguranje su u svim zemljama Europske unije i zemljama u razvoju jedan od ključnih pružatelja i nositelja dobrovoljne štednje za mirovinu. Utemeljenu argumentaciju koja bi isključivala društva za osiguranje i životno osiguranje iz proizvoda dobrovoljne štednje za mirovinu i okvira njenog poticanja, europska praksa ne poznaje. Ove institucije i samo osiguranje ostvaruje i brojne druge funkcije koje imaju izražen društveni doprinos.

Prijedloge i inicijative prikazane u tablici 5 potrebno je implementirati na više razina. One zahtijevaju prilagodbu tržišta osiguranja i udruženja osiguratelja i reosiguratelja, zakonskog i regulatornog okvira, te prilagodbu i samih potrošača koji bi trebali znatnije prepoznati ovakav oblik štednje i ulaganja za mirovinu. Ovaj proces prilagodbe je kontinuiran i stalan uz nužnost dorada i usavršavanja.

Učinci ovog pristupa trebali bi rezultirati pozitivnim pomacima za ukupnu višu razinu dobrovoljne štednje za mirovinu u Republici Hrvatskoj, pozitivne očekivane učinke na životni standard u starijoj životnoj dobi, veću konkurentnost ovog segmenta tržišta te ravnopravnu i ujednačenu tržišnu utakmicu.

Ključne poruke

- Pod utjecajem starenja stanovništva i ograničenih proračunskih sredstava naglašena je važnost kapitalizirane štednje za mirovinu i isplate uštedenih sredstava;
- Uloga društava za osiguranje i različitih oblika životnog osiguranja prepoznata je u okviru zaposleničkih mirovina (II. stupa), dobrovoljne štednje za mirovinu (III. stupa) mirovinskog osiguranja i u isplati kapitaliziranih mirovina u zemljama Europske unije;
- Dobrovoljna štednja za mirovinu u zemljama Euro područja iznosi 30,3% imovine sektora stanovništva, dok u Republici Hrvatskoj iznosi tek 5,3%;
- Proizvodi životnog osiguranja poticani su u okviru proizvoda zaposleničke i dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina u zemljama Europske unije;
- Društva za osiguranje sa ukupnom imovinom na kraju rujna 2011. godine od 33.072 milijuna HRK jedni su od važnijih ulagača u Republici Hrvatskoj, istovremeno u društvima za osiguranje radi 11.180 djelatnika;
- Društva za osiguranje i proizvodi osiguranja imaju višu razinu sigurnosti jer društvo jamči svojim kapitalom i pričuvama za ispunjenje ugovornih obveza;
- Nužno je potaknuti razvoj i konkurentnost dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina u Republici Hrvatskoj i
- potrebno je prepoznati društva za osiguranje kao jedne od nositelja dobrovoljne štednje za mirovinu i isplate kapitaliziranih mirovina u Republici Hrvatskoj.

Vijesti iz EU, Insurance Europe, CoB

Bijela knjiga Europske komisije o primjerenim, sigurnim i održivim mirovinama

Europska komisija izdala je 16. veljače 2012. „Bijela knjiga – o primjerenim, sigurnim i održivim mirovinama“. Bijela knjiga rezultat je nastojanja i rasprave oko reforme mirovinskih sustava zemalja članica Europske unije, koja je otvorena izdavanjem „Zelene knjige – prema primjerenim, sigurnim i održivim europskim mirovinskim sustavima“ u srpnju 2010. godine.

Bijela knjiga predlaže inicijative i prijedloge za reformu mirovinskih sustava zemalja članica Europske unije. Promjene mirovinskog sustava su u nadležnosti zemlje članice, što je naglašeno u Bijeloj knjizi, međutim važnost ovog problema nalaže i prijedloge i preporuke Europske komisije. Mjere predložene u Bijeloj knjizi imaju za cilj osigurati primjeren životni standard u mirovini kroz povećanje prosječne dobi odlaska u mirovinu, poticanje dobrovoljne štednje za mirovinu, povećanje sigurnosti kapitaliziranih mirovina i osiguranje mobilnosti mirovinskih primanja.

Prijedlozi sadržani u Bijeloj knjizi koji su važni za osiguratelje i reosiguratelje odnose se na:

- razvoj dodatnih dobrovoljnih oblika štednje za mirovinu koji će imati porezne i druge oblike poticaja,
- povećanje sigurnosti dodatne privatne štednje za mirovinu kroz reviziju Direktive o zaposleničkim mirovinskim fondovima (IORPs II Direktiva) i bolje informiranje potrošača,
- osiguranje mobilnosti dodatne štednje za mirovinu, ovisno o mjestu zaposlenja i ujednačavanje regulatornih odredbi u zemljama članicama Europske unije,
- poticanje zemalja članica na promoviranje povećanja granice umirovljenja i usklađivanja dobi odlaska u mirovinu s dužim očekivanim životnim vijekom,
- poticanje reforme mirovinskog sustava zemalja članica s ciljem postizanja primjerenih, sigurnih i održivih mirovina.

Europska komisija zalaže se za ujednačavanje regulatornih odredbi zaposleničkih mirovinskih fondova (IORPs) i društava za osiguranje kako bi se osigurali jednaki uvjeti poslovanja ovih pružatelja usluge dodatne štednje za mirovinu. U ovom dijelu odredbe adekvatnosti kapitala i solventnosti zaposleničkih mirovinskih fondova u Europskoj uniji bi se trebale uskladiti i prilagoditi odredbama Solvency II. Ovakav pristup slaže se i s inicijativama europskog udruženja osiguratelja i reosiguratelja – Insurance Europe.

Solvency II

Proces usvajanja Solvency II u iščekivanju je usvajanja Omnibus II direktive. Otvorena pitanja

i predmet rasprava su odredbe Omnibus II direktive oko protucikličke premije (CCP) i garancija na dugoročne štedne i mirovinske proizvode. Očekivano usvajanje Omnibus II direktive je sredinom svibnja 2012. godine od strane Europskog parlamenta, a lipnju se očekuje potvrda Vijeća Europske unije. Slijedom ovog usvajanja konačna objava Omnibus II direktive može se očekivati između lipnja i rujna 2012. u Službenom glasilu Europske unije.

Objavom Omnibus II direktive, Europska komisija će objaviti prijedlog provedbenih mjera, što se očekuje u rujnu 2012. Do kraja listopada, ukoliko ne bude primjedbi od strane Europskog parlamenta i Vijeća, provedbene mjere bi mogle biti usvojene. Paralelno, u razdoblju do kraja 2012. godine Europska agencija za nadzor osiguranja i zaposleničkih mirovina (EIOPA) trebala bi objaviti prijedlog, konzultacije i potom usvojiti konačne smjernice nadzora. U 2013. godini zemlje članice bi trebale usvojiti regulativu u nacionalna zakonodavstva, a s 1. siječnja 2014. započinje primjena i stupanje na snagu Solvency II.

Krajem siječnja 2012. predsjednik EIOPA-e uputio je pismo Povjereniku Europske komisije za jedinstveno tržište i usluge kojim izražava zabrinutost oko razvoja Solvency II projekta. Odugovlačenje i sporost u usvajanju Omnibus II direktive i provedbenih mjera smanjuje prostor provođenja javne rasprave oko smjernica nadzora čiji je prijedlog i usvajanje u nadležnosti EIOPA-e, loše utječe na reputaciju Solvency II u međunarodnim regulatornim okvirima i ne osigurava primjerenu zaštitu osiguranika u razdoblju nove financijske krize. Predlaže što skorije usvajanje Omnibus II direktive kako bi se mogao nastaviti proces usvajanja preostalih odredbi Solvency II i prilagodba nacionalnih zakonodavstava.

Novi naziv i vizualni identitet CEA od 1. ožujka 2012.

Krovno Europsko udruženje osiguratelja i reosiguratelja CEA 1. ožujka 2012. promijenilo je naziv u Insurance Europe i predstavilo novi korporativni identitet.

Prema riječima Sergia Balbinota, predsjednika Insurance Europe, osiguranje je kamen temeljac modernog društva i ključni element rasta i stabilnosti svjetskog gospodarstva.

Insurance Europe predstavlja osvježeni identitet kao odraz važnosti djelatnosti osiguranja koju zastupa udruženje.

Nova web adresa Insurance Europe je www.insuranceeurope.eu

Objavljeni statistički podaci Insurance Europe za europsko tržište osiguranja u 2010.

Europsko tržište osiguranja ostvarilo je u 2010. godini rast i u segmentu životnih i neživotnih osiguranja, objavila je europska federacija osiguratelja i reosiguratelja Insurance Europe.

Prema preliminarnim podacima Insurance Europe za 2010. godinu, ukupna zaračunata premija europskog tržišta osiguranja iznosila je 1.104 mlrd. €, što u odnosu na 2009. godinu predstavlja rast od 2,5%. Životna osiguranja, koja sa zaračunatom bruto premijom od 676 mlrd. € predstavljaju 60% tržišta, zabilježila su u odnosu na 2009. godinu rast od 2,5%, a neživotna 2,7%, sa zaračunatom bruto premijom u iznosu od 428 mlrd. €. Najdinamičnijim su se pokazala zdravstvena osiguranja sa snažnim rastom od 5,9%, što potvrđuje značaj podrške osiguratelja državnim sustavima zdravstvene zaštite u olakšanju financijskog tereta starećeg stanovništva u uvjetima rastućih troškova zdravstva.

Generalna direktorica Insurance Europe Michaela Koller naglasila je prigodom objave podataka da se ne smije podcjenjivati značaj osiguranja kao djelatnosti koja pruža zaštitu i suštinski je otporna na kratkoročne potrese na financijskom tržištu, te je istaknula važnost jedinstvene dvojake uloge osiguratelja koji i u turbulentnim vremenima apsorbiraju rizike i ujedno predstavljaju najveće dugoročne investitore.

Aktualni podaci o prosječnih 1.879 € potrošenih u 2010. na osiguranje, od čega 1.150 € na životna a preostalih 729 € na neživotna osiguranja, od čega se 184 € odnosi na zdravstvena osiguranja, pokazuju koliki značaj potrošači pridaju osiguranju.

Opsežan pregled statističkih podataka europskog tržišta osiguranja prikupljenih od svojih punopravnih članova, 32 nacionalna Udruženja osiguratelja i reosiguratelja koji predstavljaju više od 90% tržišta, Insurance Europe je objavila 21. prosinca 2011. u 44. izdanju svoje statističke publikacije "European Insurance in Figures". Publikacija je dostupna na www.insuranceeurope.eu

Godišnja konferencija zemalja članica Sustava Tijela 4. Direktive EU o obveznom osiguranju motornih vozila pri Savjetu ureda – Council of Bureaux

U Bruxellesu je 9. studenog 2011. održana 7. Godišnja konferencija Garancijskih fondova i Ureda za naknadu, na kojoj je po prvi puta sudjelovao i Hrvatski ured za osiguranje u posebnom statusu trajne gostujuće članice.

Uz ovogodišnju Konferenciju održana je radionica a kojoj je, uz prezentaciju rješenja zemalja koje su postigle velike uspjehe u smanjenju broja neosiguranih vozila, upozoreno na problem neosiguranih vozila koja slobodno cirkuliraju unutar Europskog gospodarskog prostora. Naime, Kodificiranom direktivom o obveznom osiguranju motornih vozila predviđena je kontrola osiguranja samo na vanjskim granicama Europskog gospodarskog prostora – EEA, dok je unutar područja zemalja članica EEA dozvoljena samo nesustavna i nediskriminirajuća provjera osiguranja u okviru redovnih policijskih kontrola kojima nije jedina svrha provjera osiguranja.

Statistički podaci tržišta osiguranja od automobilske odgovornosti Srednjeeuropske grupe nacionalnih Ureda

Srednjeeuropska grupa nacionalnih Ureda svake godine prikuplja statističke podatke nacionalnih tržišta osiguranja od automobilske odgovornosti Ureda članova grupe. Podaci se prezentiraju na jesenskim sastancima Grupe.

COUNCIL OF BUREAUX
CONSEIL DES BUREAUX

Usporedni pregled tržišta osiguranja od automobilske odgovornosti za 2008.; 2009. i 2010. godinu u zemljama Srednjeeuropske grupe nacionalnih ureda

Područje na koje se odnosi Usporedni pregled tržišta osiguranja od automobilske odgovornosti obuhvaća geografsko područje zemalja srednje Europe – Austriju, Hrvatsku, Češku, Mađarsku, Poljsku, Slovačku, Sloveniju, Švicarsku, Bjelorusiju i Ukrajinu (podaci prikazani u pregledu po zemljama ne odnose se na Bjelorusiju i Ukrajinu s obzirom da zbog drugačijeg načina evidentiranja su teže usporedivi).

Podatke iskazane po zemljama najindikativnije je usporediti kroz rekapitulaciju visine prosječne premije osiguranja od automobilske odgovornosti, prosječnu vrijednost isplate za štete iz osiguranja od AO, te kroz kvotu šteta:

- u odnosu na prosječne iskazane podatke – znatno odstupaju Bjelorusija i Ukrajina u ispodprosječnim pokazateljima, te Švicarska u iznadprosječnim pokazateljima

		prosječna premija (u €)	prosječna šteta (u €)	učestalost šteta (u %)
Ø CEB sve zemlje Grupe	2008.	159	1.883	5,1
	2009.	159	1.797	5,1
	2010.	163	1.808	4,9

		prosječna premija (u €)	prosječna šteta (u €)	učestalost šteta (u %)
Ø CEB bez Bjelorusije, Ukrajine i Švicarske	2008.	174	1.893	6,0
	2009.	171	1.743	6,3
	2010.	167	1.710	5,7

- u odnosu na prosjek srednjoeuropskih zemalja ovi najosnovniji indikatori za Hrvatsku su uglavnom iznad prosjeka.

		prosječna premija (u €)	prosječna šteta (u €)	učestalost šteta (u %)
Hrvatska	2008.	201	1.968	6,4
	2009.	201	1.843	6,3
	2010.	204	1.764	5,6

država / godina		prosječna premija (u €)	prosječna šteta (u €)	učestalost šteta (u %)
Austrija	2008.	292	2.247	9,1
	2009.	291	2.169	8,9
	2010.	271	2.229	8,9
Bjelorusija	2008.	16	664	2,6
	2009.	17	571	2,5
	2010.	17	659	2,4
Hrvatska	2008.	201	1.968	6,4
	2009.	201	1.843	6,3
	2010.	204	1.764	5,6
Češka	2008.	155	1.459	4,6
	2009.	140	1.454	4,5
	2010.	134	1.488	4,4
Mađarska	2008.	122	1.745	5,0
	2009.	117	1.720	6,3
	2010.	104	1.638	3,7
Poljska	2008.	80	n/a	n/a
	2009.	102	1.296	n/a
	2010.	95	1.152	n/a
Slovačka	2008.	155	1.089	6,9
	2009.	142	1.064	7,1
	2010.	136	979	7,2
Slovenija	2008.	214	2.851	4,1
	2009.	205	2.655	4,4
	2010.	222	2.723	4,5
Švicarska	2008.	334	4.315	6,0
	2009.	364	4.500	5,1
	2010.	426	4.614	6,4
Ukrajina	2008.	17	612	1,1
	2009.	16	695	1,1
	2010.	20	829	1,2
Ø CEB grupa	2008.	159	1.883	5,1
	2009.	159	1.797	5,1
	2010.	163	1.808	4,9

U okviru aktivnosti Stop neosiguranim vozilima koje provodi Hrvatski ured za osiguranje u zajedničkom nastupu sa Ministarstvom unutarnjih poslova i Centrom za vozila Hrvatske potrebno je napomenuti udio (procijenjeni) neosiguranih vozila u prometu koji je u odnosu na zemlje srednje Europe uz izuzetak Mađarske, daleko najviši – oko 5%, dok se u ostalim zemljama kreće od zanemarivih 0,05% za Švicarsku do oko 3% u Slovačkoj.

Podaci o osiguranju od automobilske odgovornosti u razdoblju 2008. – 2010. prema iskazanim indikatorima prikazanim kroz usporedni pregled, odraz su globalne krize u kojoj 2008. godina pokazuje „vrh“ u odnosu na padajuće i stagnirajuće rezultate 2009. i 2010. godine.

Usporedni pregled tržišta osiguranja od automobilske odgovornosti za 2008.; 2009.; i 2010. godinu u zemljama srednje Europe

- prezentiran na 21. sastanku Ureda srednjoeuropskih zemalja održanom u Varšavi 18. listopada 2011.

	AUSTRIJA			HRVATSKA		
	2008.	2009.	2010.	2008.	2009.	2010.
Broj osiguranih vozila	6 003 240	6 117 227	6 218 286	1 905 276	1 861 285	1 868 789
Bruto zaračunata premija (u EUR)	1 755 000 000	1 708 000 000	1 687 000 000	399 333 690	393 216 642	393 463 975 ⁵⁾
Prosječna premija (u EUR)	292	291	271	201	201	204 ⁵⁾
Kvota šteta (u %)	9,1%	8,9%	8,9%	6,41%	6,34%	5,59%
Broj prijavljenih šteta	542 449	540 035	550 903	122 222	117 935	104 506
Prosječno isplaćena šteta (u EUR)	2 247	2 169	2 229	1 968	1 843	1 764 ⁵⁾
Neosigurana vozila (u %)	0,1%	0,1%	0,1%	5%-6%	5,0%	5,0%
Broj članova Ureda	27	27	27	14	14	14
FOE	2	2	2	0	0	0
FOS	2	2	2	0	0	0
Nacionalni ured zelene karte						
Broj prijavljenih šteta uredu ZK	13 086	11 837	12 170	7 040	6 846	5 814
Broj prijavljenih šteta Garancijskom Fondu	X	X	363	X	X	X
■ neosiguranih vozila	136	111	127	2 047	1 638	1 144
■ nepoznatih vozila	205	202	157	523	493	418
■ graničnog osiguranja	0	7	1	41	59	66
Prestanak (stečaj) osiguratelja	0	0	0	1	0	0
Osiguratelji sa najvećim udjelom u 2010.	GENERALI – 18,68%			CROATIA 27,51%		

5) za 2010. prosječni tečaj EUR = 7,286230 HRK

	ČEŠKA			MAĐARSKA		
	2008.	2009.	2010.	2008.	2009.	2010.
Broj osiguranih vozila	6 133 560	6 437 218	6 582 244	4 127 027	4 109 120	4 134 446
Bruto zaračunata premija (u EUR)	950 636 047	898 421 303	880 316 230	505 316 000	479 022 222	429 103 000
Prosječna premija (u EUR)	155	140	134	122,44	116,58	103,79
Kvota šteta (u %)	4,6%	4,5%	4,4%	5%	6,3%	3,65%
Broj prijavljenih šteta	280 000	289 000	288 000	211 330	155 029	93 007
Prosječno isplaćena šteta (u EUR)	1 459	1 454	1 488	1 745	1 720	1 638
Neosigurana vozila (u %)	3,1%	2,1%	1,6%	2,31%-5,4%	3-5%	3-5%
Broj članova Ureda	13	15	14	14	14	14
FOE	1	1	0	0	0	0
FOS	2	1	1	0	0	0
Nacionalni ured zelene karte						
Broj prijavljenih šteta uredu ZK	4 773	4 442	4 735	796	971	1 249
Broj prijavljenih šteta Garancijskom Fondu	x	x	x	x	x	x
■ neosiguranih vozila	4 895	3 860	3 578	7 066	7 341	6 804
■ nepoznatih vozila	203	201	205	452	306	272
■ graničnog osiguranja	1	0	0	3	2	2
Prestanak (stečaj) osiguratelja	0	0	0	0	0	0
Osiguratelj sa najvećim udjelom u 2010.	ČEŠKA POŠTOVNA (GENERALI PPF) - 28,66%			ALLIANZ - 37,9%		

	POLJSKA			SLOVAČKA		
	2008.	2009.	2010.	2008.	2009.	2010.
Broj osiguranih vozila	19 800 000	21 800 000	18 103 719	2 024 075	2 096 693	2 181 545
Bruto zaračunata premija (u EUR)	1 588 291 152	1 795 134 801	1 720 168 793	314 657 054	298 169 000	296 346 000
Prosječna premija (u EUR)	80	102	95	155	142	136
Kvota šteta (u %)	n/a	n/a	n/a	6,9%	7,1%	7,2%
Broj prijavljenih šteta	n/a	n/a	n/a	141 368	147 918	157 668
Prosječno isplaćena šteta (u EUR)	n/a	1 296	1 152	1 089	1 064	979
Neosigurana vozila (u %)	1%	0,11 – 0,88%	2%	3,2%	3,1%	3,0%
Broj članova Ureda	35	34	33	9	10	11
FOE	3	3	3	0	0	0
FOS	5	5	5	0	0	0
Nacionalni ured zelene karte						
Broj prijavljenih šteta uredu ZK	505	552	232	2 006	1 918	1 796
Broj prijavljenih šteta Garancijskom Fondu	x	x	x	x	x	x
■ neosiguranih vozila	3 043	3 837	3 854	3 707	3 881	3 451
■ nepoznatih vozila	1 245	1 456	1 339	100	90	79
■ graničnog osiguranja	n/a	n/a	n/a	5	1	0
Prestanak (stečaj) osiguratelja	0	0	0	0	0	0
Osiguratelj sa najvećim udjelom u 2010.	PZU SA – 33,62%			KOOOPERATIVA VIG – 32,14%		

	SLOVENIJA			ŠVICARSKA		
	2008.	2009.	2010.	2008.	2009.	2010.
Broj osiguranih vozila	1 343 252	1 366 561	1 340 646	5 601 727	5 601 727	5 417 614
Bruto zaračunata premija (u EUR)	329 804 962	317 368 287	297 124 509	1 580 329 800	1 650 190 000	1 963 170 000
Prosječna premija (u EUR)	214	205	222	334	364	426
Kvota šteta (u %)	4,1	4,4	4,50	6,0%	5,1%	6,4
Broj prijavljenih šteta	63 168	67 871	60 749	262 600	269 600	294 573
Prosječno isplaćena šteta (u EUR)	2 851	2 655	2 723	4 315	4500	4614
Neosigurana vozila (u %)	approx. 0,71%	approx. 0,46%	approx. 0,48%	0,05%-0,1%	0,05%-0,1%	0,05%-0,1%
Broj članova Ureda	6	6	6	24	24	24
FOE	0	0	0	0	0	0
FOS	0	0	0	2	2	1
Nacionalni ured zelene karte						
Broj prijavljenih šteta uredu ZK	214 (total 2.248)	204 (total 2.119)	186 (total 2.174)	16 307	16 626	16 212
Broj prijavljenih šteta Garancijskom Fondu	x	x	x	x	x	4 711
■ neosiguranih vozila	385	376	401	135	78	185
■ nepoznatih vozila	318	283	250	4 287	45 54	4 526
■ graničnog osiguranja	(234 polica)	unknown	unknown	6	3	7
Prestanak (stečaj) osiguratelja	0	0	0	0	0	0
Osiguratelj sa najvećim udjelom u 2010.	TRIGLAV – 46,59%			AXA – 22,91%		

Podaci za Švicarsku nisu konačni (službeni) podaci

Napomena: Ovaj pregled je separat najzanimljivijih usporednih podataka o srednjoeuropskom tržištu osiguranja od AO, također ne sadrži podatke za Bjelorusiju i Ukrajinu, s obzirom da zbog drugačijeg evidentiranja nisu usporedivi

Iz rada Hrvatskog ureda za osiguranje

Hrvatski ured za osiguranje ove godine obilježava 20 godina postojanja

Hrvatski ured za osiguranje, udruženje društava za osiguranje u Hrvatskoj, ove godine obilježava 20 godina uspješnog djelovanja. HUO je osnovan 17. 03. 1992. godine, Ugovorom o osnivanju kojega su potpisnici bila tada četiri postojeća hrvatska društva za osiguranje i reosiguranje, a cilj osnivanja je bilo konstituiranje nacionalnog ureda zelene karte kao preduvjeta za nesmetano prometovanje građana neovisne Republike Hrvatske izvan granica zemlje.

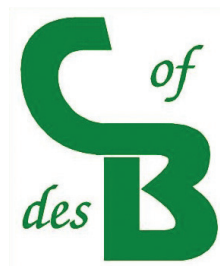
Danas su 20 društava za osiguranje i reosiguranje članovi Hrvatskog ureda za osiguranje, koji obavlja poslove utvrđene Zakonom o osiguranju, Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu te drugim propisima. U skladu s time, obavlja poslove Udruženja društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, poslove predstavljanja i zastupanja interesa društava za osiguranje u međunarodnim institucijama, poslove nacionalnog Ureda zelene karte, poslove vođenja Garancijskog fonda, poslove provođenja graničnog osiguranja od automobilske odgovornosti, poslove vođenja Informacijskog centra, poslove statistike osiguranja, poslove rješavanja pritužbi osiguranika odnosno oštećenih osoba, poslove izvansudskog rješavanja sporova između osiguranika odnosno ugovaratelja osiguranja (potrošača) i društava za osiguranje kao ponuditelja usluge osiguranja.

Hrvatski ured za osiguranje obavlja i druge poslove od općeg i zajedničkog interesa za djelatnost osiguranja te je tako pokretač brojnih inicijativa s ciljem promicanja osigurateljne djelatnosti te s ciljem zaštite prava osiguranika. Između ostalog, kroz Centar za edukaciju djelatnika u osiguranju, organizira seminare i radionice s ciljem pružanja kvalitetne stručne podrške svim djelatnicima u osiguranju. Također Hrvatski ured za osiguranje provodi brojne akcije i projekte od šireg društvenog značaja kao što su akcije s ciljem povećanja sigurnosti u prometu, sprječavanja negativnih pojava u osiguranjima (prijevale u osiguranju, neosigurana i neregistrirana vozila), a posebno je značajan projekt financijske pismenosti građana koji će, na inicijativu Hrvatskog ureda za osiguranje i sukladno Zaključku Vlade Republike Hrvatske, uskoro krenuti u razradu i implementaciju. Hrvatski ured za osiguranje također ima aktivnu ulogu i u inicijativama za reformu zdravstvenog i mirovinskog sustava Hrvatske.

Ova važna obljetnica prilika je za podsjećanje na posebne okolnosti priznavanja hrvatskog osiguranja od strane europskih međunarodnih institucija i početka njegove uspješne integracije u europsko osiguranje prvenstveno kroz međunarodni Sustav zelene karte. Naknadni razvoj hrvatskog osiguranja i njegova daljnja integracija u međunarodne asocijacije putem Hrvatskog

ureda za osiguranje mogu se smatrati prvom fazom međunarodnog uspjeha koja je simbolički zaokružena domaćinstvom Skupštine Ureda zelene karte u Dubrovniku u 2011.

Hrvatski ured za osiguranje danas predstavlja i zastupa hrvatska društva za osiguranje u međunarodnim institucijama osiguranja – član je Savjeta ureda zelene karte osiguranja (CoB – Council of Bureaux), Europskog udruženja osiguratelja i reosiguratelja (Insurance Europe) i Međunarodnog udruženja za pomorska i prijevozna osiguranja (IUMI – International Union of Marine Insurance).

Međunarodna unija pomorskih i transportnih osiguranja – International Union of Marine Insurance – IUMI je jedno od najstarijih cehovskih udruženja osnovano 1874., s preko 45 članica na svih 5 kontinenata i prva je međunarodna organizacija koja je Hrvatsku primila u svoje članstvo nakon proglašenja neovisnosti 1992. godine. Hrvatski ured za osiguranje, kao nacionalni Ured zelene karte, na 27. sjednici Opće skupštine Savjeta ureda zelene karte osiguranja – Council of Bureaux održanoj 23. 10. 1992. u Londonu postaje član Savjeta ureda, a 1998. godine član Multilateralnog garancijskog sporazuma, međunarodnog sustava koji vozačima vozila registriranim u nekoj od zemalja članica omogućuje nesmetani ulazak i kretanje motornim vozilima po čitavom području Europskog gospodarskog prostora – temeljem registracijske pločice i bez kontrole postojanja zelene karte osiguranja. 2007. godine postaje punopravni član Europske federacije osiguratelja i reosiguratelja **Insurance Europe** (do 1. ožujka 2012. CEA), u čijem su članstvu 34 nacionalna udruženja osiguratelja koja predstavljaju više od 5.000 društava za osiguranje i reosiguranje.

Hrvatski ured za osiguranje svoju međunarodnu afirmaciju potvrđuje 4. studenog 2010. godine prijemom Informacijskog centra pri Hrvatskom uredu za osiguranje u europski **Sustav Tijela 4. Direktive EU** o obveznom osiguranju motornih vozila pri Savjetu ureda – Council of Bureaux na godišnjem sastanku zemalja članica u Ateni na kojem je Hrvatski ured za osiguranje postao potpisnik Sporazuma Informacijskih centara o razmjeni podataka. Integracija Informacijskog centra pri Hrvatskom uredu za osiguranje u Sustav Informacijskih centara zemalja članica Europskog gospodarskog prostora dokaz je kvalitete Informacijskog centra te njegovog poslovanja sukladno europskim pravilima i standardima i još jedno priznanje radu Hrvatskog ureda za osiguranje, kojim je omogućeno da Republika Hrvatska postane jedina potpisnica Sporazuma izvan Europskog gospodarskog prostora – EEA, te time i prije prijema u članstvo Europske unije

u segmentu automobilske osiguranja sudjeluje u još jednom sustavu osiguranja Europske unije.

Proširenjem svojih djelatnosti u posljednjih nekoliko godina Hrvatski ured za osiguranje je intenzivirao provođenje aktivnosti s ciljem promicanja zajedničkih interesa društava za osiguranje i društava za reosiguranje s jasnom namjerom jačanja strukovne povezanosti.

U tom smislu postavljeni su temelji za novi smjer Hrvatskog ureda za osiguranje odnosno postavljena je nova platforma na kojoj se okupljaju, promiču i štite interesi društava za osiguranje i društava za reosiguranje.

Već započeti ali i planirani budući projekti Hrvatskog ureda za osiguranje predstavljaju daljnji iskorak u kontinuiranom pravcu provođenja aktivnosti, promocije ideja i vrijednosti koje osiguranje donosi, s ciljem boljeg pozicioniranja industrije osiguranja i uvažavanja njenog položaja u financijskom sektoru i društvu općenito.

20. Savjetovanje o obradi i likvidaciji automobilske štete Hrvatskog ureda za osiguranje

U organizaciji Hrvatskog ureda za osiguranje u Opatiji je 17. i 18. svibnja 2012. godine održano 20. tradicionalno i jubilarno Savjetovanje o obradi i likvidaciji automobilske štete.

U svom pozdravnom i uvodnom izlaganju dr.sc. Damir Zorić, predsjednik Upravnog odbora Hrvatskog ureda za osiguranje, naglasio je da se ove godine navršava 20 godina postojanja, uspješnog djelovanja i razvoja HUO od nacionalnog ureda Zeleni karte, do udruženja osiguratelja koji uspješno izvršava svoju misiju – zastupanje i promicanje interesa društava za osiguranje i reosiguranje, kao i djelatnosti osiguranja u Republici Hrvatskoj pred domaćim tijelima, ali i u međunarodnim institucijama.

Na ovogodišnjem 20. Savjetovanju, obrađene su stoga teme vezane uz donošenje novog Zakona o obveznim osiguranjima u prometu, a u smislu skorog pristupanja Hrvatske u Europsku uniju:

■ štete iz osiguranja automobilske odgovornosti - budući zakonski okvir

- sa posebnim osvrtom prof.dr.sc. **Marijana Ćurkovića** na prijedloge ne

ophodnih rješenja u novom Zakonu o obveznim osiguranjima u prometu koji mora zadovoljiti zahtjeve usklađivanja s 6. europskom direktivom između ostalog o visini iznosa pokrića po štetnom događaju kao i funkciji Garancijskog fonda u slučaju eventualne likvidacije / stečaja društva i to već u drugoj polovici 2013. godine, a za što su osiguratelji u EU imali puno više vremena za prilagodbu i implementaciju u svoje zakonodavne sustave.

Za sagledavanje cjelokupnosti problema rješavanja i naknade šteta bitna su saznanja i stručna viđenja iz neposredne prakse o kojima su govorili

- **Darko Milković**, Županijski sud u Zagrebu – Drugostupanjski postupak i naknada štete
- **Ivica Veselić**, također Županijski sud u Zagrebu – Medusobni odštetni zahtjevi vlasnika motornih vozila – Što kada se ne može utvrditi krivnja vlasnika motornog vozila?
- **Ksenija Vrkić**, Croatia osiguranje d.d. – Zastara potraživanja s posebnim osvrtom na zastaru štete prouzročenu kaznenim djelom.

Stanje sigurnosti u prometu i tehnička ispravnost vozila značajni su parametri u obveznom osiguranju od automobilske odgovornosti i zaštiti žrtava prometnih nesreća. Osim visokih troškova za naknadu materijalnih i nematerijalnih šteta nastalih kao posljedica prometnih nesreća koje osiguratelji isplaćuju, nikako se ne smije zanemariti da je i ulaganje u preventivu, ulaganje u sigurnost i kontrolu u prometu, te tehničku ispravnost vozila iako primarno promatrani kao troškovi, dugoročno imaju pozitivan učinak:

■ **sigurnost u prometu i štete motornih vozila** kao bitnu odrednicu u osiguranju i naknadi šteta od automobilske odgovornosti prezentirali su

- **Boris Skeledžić**, načelnik Odjela za promet PU primorsko-goranske županije – Sigurnost u hrvatskom cestovnom prometu
- **Goran Pejić**, Centar za vozila Hrvatske, Tehnička ispravnost vozila u Republici Hrvatskoj
- **mr. sc. Slaven Dobrić**, Allianz Zagreb d.d. – Utjecaj sigurnosti u prometu na trendove u štetama osiguranja motornih vozila
- **mr. sc. Hrvoje Pauković/Mario Pavlak**, Hrvatski ured za osiguranje – Nove

metode u suzbijanju problema neosiguranih vozila.

U zaštiti žrtava prometnih nesreća ne smije se zanemariti činjenica da je još uvijek preveliki broj nesreća prouzročen neosiguranim i neregistriranim vozilima, te da naknada šteta u ovim slučajevima opterećuje sveukupnu djelatnost osiguranja, žrtve nesreća, zdravstvo i ostali segmenti državnog proračuna, a pogotovo opterećuje osiguranike koji plaćaju višu premiju.

Zbog toga Hrvatski ured za osiguranje u suradnji s MUP-om, CVH, HAK-om i drugim partnerima od 2009. godine poduzima aktivne mjere na suzbijanju neregistriranih i neosiguranih vozila u prometu koje su donijele pozitivne pomake, što još uvijek nije dovoljno.

Akcija STOP NEOSIGURANIM VOZILIMA nastavlja se, pri čemu su razvijene i primijenjene nove tehnologije, među kojima treba posebno napomenuti geokodiranje podataka o neosiguranim vozilima, kao i sofisticiranu opremu kojom raspolaže MUP i koja omogućava prepoznavanje prekršitelja u kretanju putem mobilnog sustava s kamerom.

Kroz okrugli stol

■ **vještačenja prometnih nesreća – primjena novih tehnologija – moderator Igor Komorski** Hrvatski ured za osiguranje, prezentirane su i nove tehnologije koje omogućuju izradu preciznijih vještačkih nalaza i mišljenja uz izuzetno zanimljiva izlaganja koja su održali

- **Jože Škrilec**, dipl.ing., stalni sudski vještak za cestovni promet, Republika Slovenija, voditelj CrashCube and VINCube projekta za Istočnu Europu koji pruža inovativna tehnološka rješenja koja prometnoj policiji omogućava preciznije utvrditi bitne detalje nastanka prometne nezgode, a društvima za osiguranje veću kontrolu i mogućnost detekcije pokušaja prijevara u osiguranju.

Roterdamska policija i Nizozemski institut za forenzična ispitivanja pokrenuli su ovaj projekt koji je potkraj prošle godine krenuo u testnu fazu u Nizozemskoj, Irskoj, Sloveniji, Španjolskoj, Švicarskoj i Velikoj Britaniji.

- **mr. sc. Robert Spudić**, dipl.ing., stalni sudski vještak za cestovni promet
- **mr. sc. Krunoslav Ormuž**, dipl.ing.stroj., stalni sudski vještak za strojarstvo, promet i analizu nezgoda cestovnih vozila prezentirali su vještačenje promet-

nih nesreća kroz primjenu programske opreme Analyzer Pro uz poseban osvrt na mogućnosti koje pruža u slučajevima sumnje na „fingirane“ prometne nesreće i pokušaje prijave u naknadi štete iz osiguranja.

S posebnim zanimanjem su bila od sudionika 20. Savjetovanja popraćena izlaganja vezana uz

■ **Ulazak Hrvatske u Europsku uniju** koji je vrlo blizu, a za rješavanje šteta motornih vozila u EU neophodno je što bolje se upoznati sa svim aspektima rješavanja šteta koje se samo kroz primjenu u praksi i iskustva onih koji kroz tu praksu prolaze može postaviti na prave temelje:

- **Maša Hlastec Rajterič**, Zavarovalnica Triglav d.d. – Sudska praksa prema 4. Direktivi o osiguranju motornih vozila koja je skup upoznala sa primjerima iz prakse posebno u dijelu koji se odnosi na dualizam propisa na teritoriju EU kroz primjenu odredbi Haške konvencije te Uredbe Rim II kao i slobodnom protoku sudskih odluka i traženju povoljnijeg prava za oštećenika.
- **Marijan Mihelčić**, Hrvatski ured za osiguranje – 4. Direktiva o obveznom osiguranju motornih vozila – utjecaj na tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj

Naime, Sustav 4. Direktive Europska unija je uspostavila s ciljem efikasnije zaštite žrtava prometnih nesreća nastalih u inozemstvu, kojima omogućuje rješavanje odštetnih zahtjeva koji proizlaze iz prometnih nesreća nastalih izvan zemlje njihovog prebivališta – u zemlji njihovog prebivališta. Tako će se, po pristupu Republike Hrvatske u Europsku uniju, i građanima Republike Hrvatske koji su oštećeni u prometnim nesrećama nastalim u nekoj od zemalja članica Europske unije olakšati postupak ostvarivanja prava na naknadu štete, budući da će imati mogućnost podnošenja odštetnog zahtjeva na hrvatskom jeziku ovlaštenom predstavniku inozemnog osiguratelja štetnika u Hrvatskoj.

Nesporno je da u okviru EU ne postoji jedinstveni pravni sustav, te da će se u sporovima iz odnosa sa međunarodnim elementom u naknadi šteta primjenjivati strano pravo, što pred osiguratelje u Republici Hrvatskoj postavlja neodgodivi zadatak upoznavanja i učenja na stranoj praksi bez obzira na odrednice koje će postaviti donošenje novog ZOOP-a.

Zanimljiva izlaganja o konkretnim problemima iz svakodnevne prakse prezentirani su kroz teme u okviru

■ **Praktičnih aspekata u osiguranju motornih vozila:**

- **Zvezdan Karlić**, Allianz Zagreb d.d. – Utjecaj promjena u sustavu poreza na dodanu vrijednost na osiguranje i obradu šteta motornih vozila posebno je zanimljiva tema s obzirom da su nedavne izmjene Zakona o PDV-u, usvojene bez detaljnije analize i sagledavanja efekata promjena izvan poreznog sustava, uz ocjenu da ove izmjene već na prvi pogled donose negativne učinke u poslovima osiguranja i naknade šteta iz osiguranja motornih vozila.
- **Krešimir Kanižanec**, Croatia osiguranje d.d. – Primjena počeknog roka iz Uvjeta osiguranja od automobilske odgovornosti, kroz „povijesni“ pregled odredbi o počeknom roku, i praktične probleme u njegovoj primjeni, kao i prijedlogom rješenja.
- **Jasna Komljenović Lončar**, Triglav osiguranje d.d. – Utvrđivanje kvalitete oblikovanih pričuva šteta – run off analiza
kao skupa elemenata u naknadi šteta koji nastaje zbog odgode između nastanka i konačne likvidacije, te koji ima direktni utjecaj na poslovni rezultat.
- **Berislav Matijević**, Croatia osiguranje d.d. – Time management u obradi šteta iz osiguranja motornih vozila, pri čemu je dat akcent na afirmaciji vremena kao ekonomskog resursa.

I ovo 20. Savjetovanje o obradi i likvidaciji automobilske štete Hrvatskog ureda za osiguranje širokim rasponom prezentiranih tema iz područja osiguranja i odazivom sudionika potvrdilo je svoju aktualnost i značaj u promicanju struke i djelatnosti osiguranja. Stoga i ovim putem zahvaljujemo svim sudionicima koji su pomogli njegovoj uspješnosti.

Pristup Hrvatskog ureda za osiguranje konvenciji o povratu ukradenih vozila (ICRV) pod pokroviteljstvom Insurance Europe

Na poziv krovnog europskog udruženja osiguratelja Insurance Europe, Hrvatski ured za osiguranje je, kao korak dalje u svojim aktivnostima usmjerenim na suzbijanje prijevara u osiguranju, sredinom svibnja 2012. pristupio međunarodnoj konvenciji o povratu ukradenih vozila ICRV (International Convention for the Recovery of Stolen Vehicles).

Konvencija iz 2006. proizašla je iz prvog sporazuma europske industrije osiguranja sklopljenog 1990. godine u svrhu uspostave međunarodne suradnje osiguratelja na povratu ukradenih vozila. Potpisnici Konvencije, Udruženja europskih osiguratelja obvezuju se na razmjenu infor-

macija o ukradenim vozilima i vozilima na kojima je nastala totalna šteta, s ciljem suzbijanja krijumčarenja te pronalaska i povrata ukradenih vozila.

Insurance Europe je time prepoznao inicijativu Hrvatskog ureda za osiguranje, koja je lani rezultirala potpisom "Protokola o suradnji u sprječavanju prijevара u osiguranju", kao uspješan primjer međunarodne suradnje usmjerene na suzbijanje prijevара u osiguranju. Hrvatski ured za osiguranje je svoj model međunarodne suradnje između nacionalnih Ureda i Udruženja osiguratelja predstavio međunarodnim institucijama na Općoj skupštini Savjeta ureda Sustava zelene karte održanoj krajem svibnja 2011. u Dubrovniku na posebnoj radionici posvećenoj prijevarama u osiguranju motornih vozila. Protokol je istaknut kao primjer dobre prakse temeljem kojeg će i Savjet ureda nastojati razviti okvir suradnje između nacionalnih Ureda u Sustavu zelene karte osiguranja.

Pristupom Protokolu, Udruženja osiguratelja iz Hrvatske, Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Mađarske, Makedonije, Slovenije, Srbije, Češke i Rumunjske obvezala su se na suradnju i razmjenu informacija o aktivnostima koje poduzimaju s ciljem sprječavanja prijevара u osiguranju na razini udruženja osiguratelja, vodeći računa o nacionalnim zakonskim propisima koji štite osobne podatke građana, na razmjenu statističkih i drugih dostupnih pokazatelja koji ukazuju na različite aspekte prisutnosti i posljedice prijevара u osiguranju na vlastitim tržištima, razmjenu podataka o sustavima detekcije i prevencije prijevара u osiguranju koje razvijaju i primjenjuju njihovi članovi (društva za osiguranje) i udruženja osiguratelja, te razmjenu podataka o razvoju i primjeni odredbi nacionalnih zakonodavstva koje se odnosi na tu problematiku te postojeću sudsku praksu.

Austrijsko udruženje osiguratelja pristupilo Protokolu o suradnji u sprječavanju prijevара u osiguranju

Austrijsko udruženje osiguratelja (VVO) u ožujku se na inicijativu i poziv Hrvatskog ureda za osiguranje pridružilo „Protokolu o suradnji u sprječavanju prijevара u osiguranju“. Time je Austrijsko udruženje osiguratelja izrazilo spremnost na međunarodnu suradnju i razmjenu informacija o prijevarama u osiguranju, te se priključilo udruženjima osiguratelja iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Mađarske, Makedonije, Slovenije, Srbije, Češke i Rumunjske, a pristup Protokolu najavio je i švicarski nacionalni Ured za osiguranje. Širenje međunarodne suradnje i pristupanje Austrijskog udruženja osiguratelja Protokolu potvrđuje ozbiljnost problema prijevара u osiguranju te znak važnosti zajedničkog truda u sprječavanju njihove pojave u društvu, jer prijave nanose značajne štete državnim proračunima, socijalnim, mirovinskim i zdravstvenim fondovima, građanima i poduzetnicima, odnosno ekonomiji i društvu pojedinih država.

Hrvatski ured za osiguranje, koji je i inicirao potpisivanje Protokola prošle godine, kontinuirano organizira i provodi rasprave, osiguravajući informacije o značajnosti i dometima problema

prijevare u osiguranju. Prijevare vrlo često uključuju osobe iz više zemalja, stoga je najvažnija međusobna suradnja kako bi se razmijenila iskustva i načini sprječavanja prijevara u svim državama.

Potpisnice Protokola obvezuju se tako na suradnju i razmjenu informacija o aktivnostima koje poduzimaju s ciljem sprječavanja prijevara u osiguranju na razini udruženja osiguratelja, na razmjenu statističkih i drugih dostupnih pokazatelja koji ukazuju na različite aspekte prisutnosti i posljedice prijevara u osiguranju na vlastitim tržištima, razmjenu podataka o sustavima detekcije i prevencije prijevara u osiguranju koje razvijaju i primjenjuju njihovi članovi (društva za osiguranje) i udruženja osiguratelja, te razmjenu podataka o razvoju i primjeni odredbi nacionalnih zakonodavstva koje se odnosi na tu problematiku te postojeću sudsku praksu. Važno je napomenuti, da će potpisnici pri tom voditi računa o nacionalnim zakonskim propisima koji štite osobne podatke građana.

Posjet delegacije njemačkog udruženja Gesamtverband der deutschen Versicherungswirtschaft e.V. Hrvatskom uredu za osiguranje

Hrvatski ured za osiguranje održao je 29. svibnja 2012. sastanak s predstavnicima Gesamtverband der deutschen Versicherungswirtschaft e.V., krovnog udruženja njemačkih osiguratelja koje okuplja 470 društava za osiguranje.

Predstavnici njemačkog Udruženja ponudili su Hrvatskom uredu za osiguranje suradnju na području edukacije u okviru CEDOH-a i statistike te podršku u prilagodbi hrvatskog tržišta osiguranja tržištu osiguranja EU.

Promjene u sustavu Statistike osiguranja i Središnje evidencije štetnika

Sukladno Pravilniku o bazama podataka Hrvatskog ureda za osiguranje, prikupljeni su i obrađeni podaci od društava za osiguranje potrebni za formiranje Središnje evidencije štetnika za 2012. godinu, te je 16. veljače 2012. godine objavljena nova Središnja evidencija štetnika.

S početkom primjene nove procedure Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za dostavu statističkih podataka u XML formatu i digitalnim potpisom iste pojavila se i potreba za mogućnošću pregleda podataka koji se šalju u XML datoteci. S obzirom da Hrvatski ured za osiguranje od početka prikupljanja statističkih podataka koristi tehnologije potrebne za izradu alata koji omogućava pregled podataka iz XML datoteke na lakše razumljiv način, ugrađena je nova funkcionalnost u HUO_Statistika aplikaciju. Nova funkcionalnost omogućava svakom društvu za osiguranje pripremu Excel datoteke u koju je moguće učitati podatke iz XML datoteke, te je na taj način omogućen pregled podataka iz XML datoteke koja se šalje u

HANFA. Potrebno je napomenuti da ova funkcionalnost nije ograničena samo na trenutnu verziju XML scheme.

Nova publikacija Hrvatskog ureda za osiguranje

Izješće o tržištu obveznih osiguranja u prometu – s posebnim osvrtom na osiguranje od automobilske odgovornosti za 2011.

Hrvatski ured za osiguranje objavio je publikaciju "Izješće o tržištu obveznih osiguranja u prometu – s posebnim osvrtom na osiguranje od automobilske odgovornosti za 2011."

U uvodnom djelu publikacije dan je kratki pregled kretanja na tržištu osiguranja Republike Hrvatske u 2011. godini. Detaljno su prikazani podaci o obveznim osiguranjima u prometu s posebnim osvrtom na obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti

(premija, police, štete i dr.). U zadnjem poglavlju publikacije dani su usporedni pregledi za razdoblje 2003. – 2011. godine.

Podaci korišteni kao podloga za izradu publikacije prikupljeni su od društava za osiguranje (podaci za 2007., 2008., 2009., 2010. i 2011. godinu) ili su korišteni javno objavljeni podaci Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (podaci za 2006. godinu i ranije).

Publikacija je izrađena s ciljem da se cjelokupnoj osigurateljnoj javnosti približe relevantni podaci i omogućiti analiza kretanja na tržištu obveznih osiguranja u Hrvatskoj.

Centar za mirenje Hrvatskog ureda za osiguranje pri Hrvatskom uredu za osiguranje – Okrugli stol "Mirenje u sporovima naknade štete"

U organizaciji Centra za mirenje pri Hrvatskom uredu za osiguranje dana 16. travnja 2012. godine održan je okrugli stol na temu „Mirenje u sporovima naknade štete“. O mirenju u sporovima naknade štete iz aspekta pravosuđa, odvjetništva i osiguranja, kao i o mogućnostima daljnjeg razvitka mirenja u Republici Hrvatskoj raspravljali su dr. sc. Vanja Bilić, pomoćnik ministra pravosuđa, mr. sc. Nina Betetto sutkinja Vrhovnog suda Republike Slovenije, Vitoimir Boić predsjednik Županijskog suda u Velikoj Gorici, Ivica Veselić sudac Županijskog suda u Zagrebu, Tanja Hučera sutkinja Općinskog građanskog suda u Zagrebu te Branimir Tuškan

odvjetnik i predstavnik Hrvatske odvjetničke komore, a raspravu je moderirala Nives Grgurić tajnik Centra za mirenje. Ovom prilikom istaknute su brojne prednosti mirenja u odnosu na sudsko rješavanje sporova, ali i nedovoljna upoznatost građana i šire javnosti s mogućnostima alternativnog rješavanja sporova.

Na samom početku Okruglog stola Vanja Bilić, pomoćnik ministra pravosuđa istaknuo je kako se svi sporovi mogu riješiti postupkom mirenja prije nego dođu do suda te je stoga potrebno što bolje upoznati javnost s mogućnostima mirenja. Gospodin Bilić posebno je naglasio kako kampanja koju provodi Centar za mirenje Hrvatskog ureda za osiguranje zasigurno pridonosi rasterećenju sudova.

Nina Betetto sutkinja Vrhovnog suda Republike Hrvatske u svom je izlaganju istaknula brojne prednosti mirenja pri centrima za mirenje, dakle izvan sudova, ali i uopće prednosti mirenja u odnosu na sudski postupak. Mirenje izvan suda omogućava viši stupanj autonomije stranka, ali i veću povjerljivost provedbe i ishoda samog postupka.

Što se tiče mirenja pri sudovima, ono se, kako je istaknula Tanja Hučera, sutkinja i izmiriteljica sa zagrebačkog Općinskog građanskog suda, provodi od 1. srpnja 2006. Od tada do kraja prošle godine provedeno je 1884 postupaka mirenja, te je postignuto 497 sudskih nagodbi.

Predsjednik Županijskog suda u Velikoj Gorici i sudac izmiritelj, Vitomir Boić dodao je kako je mirenje brži, učinkovitiji i manje formalan postupak u odnosu na sudsko rješavanje spora, međutim ne koristi se dovoljno, što nije samo problem kod nas nego i u Europi.

Sudionici okruglog stola raspravljali su i o tome, da li, kao što se to pokušava u Europskoj uniji, određenim zakonskim izmjenama uvesti obvezatnost mirenja u određenim postupcima. Složili su se kako bi svakako trebalo napraviti jedan pilot projekt za određene kategorije sporova (naknade štete, sporovi iz obiteljskog i radnog prava) u kojima bi se uveo obavezan postupak mirenja prije nego se ide u sudsku parnicu.

Branimir Tuškan, odvjetnik i predstavnik odvjetničke komore, istaknuo je veliku i značajnu ulogu odvjetnika u poticanju mirenja. Vrlo često se ističe kako odvjetnici ne zagovaraju mirenje jer u tome ne vide svoj interes, što gospodin Tuškan smatra pogrešnim stavom. Osobno će se ubuduće, kao i do sada, u okviru odvjetničke komore među kolegama zalagati za poticanje mirenja u sporovima. Smatra da je mirenje provedivo u svim sporovima, pa čak i kod većih

odštetnih zahtjeva, te da je i u tim postupcima moguće ostvariti zadovoljstvo svih uključenih strana, kao i odvjetnika kojima je cilj zadovoljna stranka koja će brže i efikasnije biti obeštećena.

Predstavnice društava za osiguranje gđa. Tajana Pajalić iz Allianz Zagreb d.d. i gđa Andreja Kumanović iz Uniqa osiguranja d.d. izrazile su potporu postupcima mirenja, jer mirenje predstavlja pozitivan način rješavanja sporova kojim se izbjegavaju sudski postupci i ujedno pridonosi jačanju povjerenja između osiguratelja i osiguranika odnosno oštećenih osoba.

Centar za mirenje pri Hrvatskom uredu za osiguranje, koji je osnovan 29.03.2007., kako je istaknuo direktor Hrvatskog ureda za osiguranje Hrvoje Pauković, uspješno je proveo mirenje u brojnim sporovima iz osigurateljnih i odštetnih odnosa temeljem ugovora o osiguranju i zakona.

Također, posebno je istaknut konkretan doprinos društava za osiguranje općem razvitku mirenja budući su društva za osiguranje već pri samom osnivanju Centra za mirenje Hrvatskog ureda za osiguranje preuzela obvezu u cijelosti snositi troškove postupaka mirenja, tako da je za oštećene osobe postupak mirenja pri Centru za mirenje Hrvatskog ureda za osiguranje besplatan.

Sudionici skupa pohvalili su inicijativu Hrvatskog ureda za osiguranje i organizaciju okruglog stola na temu mirenja, uz zaključak kako je nužno i dalje, ovakvim i sličnim inicijativama, građane upoznavati s mogućnostima i prednostima mirenja, kako bi u što skorije vrijeme zaživjela ideja da mirenje postane primaran izbor pri rješavanju eventualnih sporova.

Centar za mirenje Hrvatskog ureda za osiguranje – predavanje „Kako u svakodnevnoj komunikaciji sa strankama i u rješavanju sporova iz osigurateljnih i odštetnih odnosa koristiti vještine komuniciranja, uvjeravanja, pregovaranja i mirenja?“

U organizaciji Centra za mirenje pri Hrvatskom uredu za osiguranje u Zagrebu je 15. veljače 2012. održano predavanje za djelatnike u osiguranju „Kako u svakodnevnoj komunikaciji sa strankama i u rješavanju sporova iz osigurateljnih i odštetnih odnosa koristiti vještine komuniciranja, uvjeravanja, pregovaranja i mirenja?“.

Predavanje je održao mr. sc. Srđan Šimac, predsjednik Hrvatske udruge za mirenje, izmiritelj i trener izmiritelja, sudac Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske.

U uvodnom dijelu tajnik Centra za mirenje Nives Grgurić dipl. iur. upoznala je nazočne s radom Centra i postignutim rezultatima u proteklih pet godina od osnivanja.

Predavač mr. sc. Srđan Šimac izložio je osnove uspješne komunikacije sa strankama, osnove pregovaranja, te je govorio općenito o kulturi sporenja i osnovama nastanka konflikta. Posebno je pojasnio zašto pored redovnog izvansudskog postupka koristiti mirenje, kao i u čemu se sastoje posebnosti mirenja u odnosu na druge modalitete rješavanja sporova.

Polaznici predavanja aktivno su se uključili u diskusiju iznoseći svoja iskustva u postupcima mirenja pri Centru za mirenje Hrvatskog ureda za osiguranje.

Iz rada stalnih stručnih komisija pri HUO

Komisija za osiguranja od odgovornosti iz djelatnosti

Tijekom prosinca 2011. i prvih pet mjeseci 2012. održane su 3 sjednice:

- 21. prosinca 2011.; 02. veljače i 25. svibnja 2012.

Iz rada Komisije za osiguranja od odgovornosti iz djelatnosti posebno ističemo angažman na izradi **prijedloga Uvjeta za osiguranje od odgovornosti javnih ovršitelja**. Komisija je stupila u kontakt s predstavnicima Komore javnih ovršitelja u osnivanju, te Ministarstva pravosuđa, Uprave za građansko, trgovačko i upravno pravo radi primjedbi i mišljenja.

21. prosinca 2011. u Hrvatskom uredu za osiguranje održan sastanak predstavnika Komore javnih ovršitelja u osnivanju i predstavnika društava za osiguranje članova KOOD-a na kojem su razmotrene obostrane primjedbe vezane uz uvjete osiguranja koji su kao prijedlog izrađeni na temelju zakona i pravilnika kojima je regulirana **javnoovršiteljska služba**:

Zakon o javnim ovršiteljima NN 139/10.

Pravilnik o javnoovršiteljskim uredima i radnom vremenu NN 41/11.

Pravilnik o polaganju javnoovršiteljskog ispita NN 41/11.

Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o polaganju javnoovršiteljskog ispita NN 72/11

Pravilnik o službenoj iskaznici javnog ovršitelja, javnoovršiteljskog zamjenika, javnoovršiteljskog pomoćnika, javnoovršiteljskog službenika i javnoovršiteljskog vježbenika NN 47/11.

Javnoovršiteljski poslovnik NN 47/11.

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja očevidnika nekretnina i pokretnina koje se prodaju u ovršnom postupku NN 47/11. (na temelju članka 212. stavka 6. Ovršnog zakona NN 139/10.)

Pravilnik o službenim sjedištima javnih ovršitelja NN 76/11.

Pravilnik o javnoovršiteljskim ispravama i obrascima za provedbu ovrhe pred javnim ovršiteljem NN 82/11.

Pravilnik o nagradi za rad i naknadi troškova javnog ovršitelja NN 91/11.

Osiguranje od odgovornosti javnih ovršitelja

Zakonom o javnim ovršiteljima (NN 139/10.) propisana je u članku 40. obveza javnog ovršitelja da prije početka rada sklopi ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju bi mogao

počiniti trećima obavljanjem svoje službene dužnosti. Uvjete osiguranja zajednički utvrđuju osiguratelji u Republici Hrvatskoj, u dogovoru s Ministarstvom pravosuđa i Komorom javnih ovršitelja.

Osiguranje od odgovornosti Članak 40.

- (1) *Javni ovršitelj je dužan prije početka rada osigurati se od odgovornosti za štetu koju bi mogao počiniti trećima obavljanjem svoje službene dužnosti. Uvjetima osiguranja može se predvidjeti da štetu do određenog iznosa naknađuje javni ovršitelj izravno.*
- (2) *Ako dođe do promjene uvjeta osiguranja, javni je ovršitelj dužan, nakon što primi obavijest Komore o tome, bez odgađanja uskladiti svoje osiguranje s izmijenjenim uvjetima.*
- (3) *Osiguranje iz stavka 1. ovoga članka obuhvaća i osiguranje od odgovornosti za radnje javnoovršiteljskih zamjenika, pomoćnika, službenika i vježbenika.*
- (4) *Javni ovršitelj je dužan uredno produžavati osiguranje od odgovornosti.*
- (5) *Komora može preuzeti osiguranje od odgovornosti svih javnih ovršitelja u Republici Hrvatskoj. U tom slučaju javni ovršitelji su dužni Komori plaćati naknadu na osiguranje od odgovornosti.*
- (6) *Povreda obveze osiguranja od odgovornosti, odnosno plaćanja naknade Komori za osiguranje je teža povreda javnoovršiteljske službene dužnosti.*
- (7) *Osiguravatelji su dužni sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti s javnim ovršiteljem koji im se za to obrati ili s Komorom.*
- (8) ***Uvjete osiguranja zajednički utvrđuju osiguravatelji u Republici Hrvatskoj, u dogovoru s Ministarstvom i Komorom. Osiguravatelji su dužni za svaku narednu godinu prije isteka tekuće godine odrediti osiguravatelja koji će ih zastupati. Ako osiguravatelji tako ne postupe najkasnije do konca listopada tekuće godine, zastupnikom osiguravatelja smatrat će se osiguravatelj kojega odredi Ministarstvo. Odluka Ministarstva o tome nije upravni akt.***
- (9) *Ako se dogovor iz prethodnog stavka ovoga članka ne postigne u roku od trideset dana od postavljanja zahtjeva bilo koje strane drugim dvjema stranama, o uvjetima osiguranja odlučuje, na prijedlog bilo koje od strana, Stalno izabrano sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Pravorijek Stalnog izbranog sudišta kojim se određuju uvjeti osiguranja za narednu godinu je pravomoćan i djeluje prema svim osiguravateljima, Ministarstvu, Komori i javnim ovršiteljima.*
- (10) *Smatrat će se da je javni ovršitelj sklopio ugovor o osiguranju kada je podnio zahtjev za osiguranje, bez obzira na to je li u vrijeme podnošenja zahtjeva već bio postignut dogovor iz stavka 8. ovoga članka.*
- (11) *Ako je javni ovršitelj štetu trećemu počinio namjerno ili iz grube nepažnje, osiguravatelj koji je naknadio štetu trećemu ima pravo regresa prema javnom ovršitelju.*

Međutim, na 2. izvanrednoj sjednici Sabora održanoj 22. i 23. prosinca 2011. odgođena je primjena Zakona o javnim ovršiteljima.

O ovim aktivnostima informiran je Upravni odbor Hrvatskog ureda za osiguranje na 191. sjednici održanoj 26. siječnja 2012. godine.

Osim navedenog, u izradi je i prijedlog novih **Uvjeta za osiguranje od odgovornosti odvjetnika** sukladno zadnjim izmjenama Zakona o odvjetništvu (NN 18/11.), s time da je

- 5. prosinca 2011. održan sastanak predstavnika Komisije za osiguranja od odgovornosti iz djelatnosti i predstavnika Hrvatske odvjetničke komore,
- slijedeći zajednički sastanak predstavnika Komisije za osiguranja od odgovornosti iz djelatnosti i predstavnika Hrvatske odvjetničke komore održan je 15. svibnja 2012. na kojem su usuglašeni osnovni elementi prijedloga novih Uvjeta za osiguranje od odgovornosti odvjetnika.
- na sjednici Komisije održanoj 25. svibnja dogovoren je konačni tekst prijedloga osiguratelja Uvjeta za osiguranje od odgovornosti odvjetnika koji će biti dostavljen Upravnom odboru HUO, Odvjetničkoj komori i Ministarstvu pravosuđa na suglasnost i prihvaćanje s obzirom da se sukladno Zakonu o odvjetništvu (NN 18/11.) ovi Uvjeti donose kao zajednički i obvezujući.

Komisija za motorna vozila

Tijekom prvih pet mjeseci 2012. održane su 3 sjednice

- 18. siječnja, 29. veljače i 11. travnja 2012.

na kojima je kao najznačajnija raspravljana **Primjena bonus/malus sustava u uvjetima liberalizacije – prijedlog radne grupe**. Članovi su putem prezentacije upoznati o predloženim parametrima za procjenu rizika i Središnjoj evidenciji štetnika u uvjetima liberalizacije tržišta AO i to dva parametra – dužina repa police (DRP) i broj šteta u posljednjih 20 godina. Naznačeno je da je izvršena analiza postojećih podataka u bazama HUO radi provjere primjene navedenih parametara te su naznačeni i potencijalne problemi (npr. u slučaju „ukradenih“ polica). Naglašeno je također da parametri moraju biti odabrani na način da svakom društvu za osiguranje ostavljaju slobodu u odlučivanju o konačnoj procjeni rizika osiguranika bez obzira na procjenu rizika prethodnog osiguratelja.

G. Pauković je naznačio da je primjena bonus/malus sustava u uvjetima liberalizacije na sjednicama Komisije iscrpno raspravljana već nekoliko puta te da je potrebno zaključiti raspravu i prijedlog uputiti Upravnom odboru na razmatranje i eventualne daljnje smjernice.

Također je naznačio da je Udruga prijevoznika počela vršiti daljnje pritiske za **izmjenu zona rizika** te da je potrebno i od strane osiguratelja u tom pogledu poduzeti pojedine korake.

Značajna tema bila je i rasprava o utjecaju **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 22/12.)** na osigurateljnu praksu u naknadi šteta iz osiguranja motornih vozila vezano uz mogućnost odbitka pretporeza i naknadu stvarne štete.

Zaključeno je da se zatraži mišljenje ovlaštenog poreznog savjetnika na sporna pitanja koja će dostaviti društva.

Odgovori na dostavljena pitanja koja su se u najvećem dijelu odnosila na vozila u leasingu, definiranje pojma „druga prijevozna sredstva za osobne potrebe“, tretiranje prava na pretporez prezentirani su kroz Tumačenje odredbi članka 20. stavka 11. točka a) i stavka 12. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 22/2012) – Mišljenje ovlaštenog poreznog savjetnika, te putem OKR 34/2012. – 1 HP/MPA dostavljena društvima za osiguranje.

Komisija za statistiku i normizaciju

Tijekom prvih pet mjeseci 2012. – **7. veljače**, održana je sjednica Komisije za statistiku i normizaciju kojoj su prisustvovali i članovi Radne grupe HAD оформljene za suradnju s HUO, na kojoj je razmatrana

- Statistička obrada i izvješće o podacima prikupljenim za 2009. i 2010. godinu
 - a) podataka o štetnim događajima i pripadajućim policama
 - b) podataka o štetnim događajima po registracijskim zonama
 - c) podaci iz trokuta šteta
- prijedlog Komisije za motorna vozila o parametrima za procjenu rizika osiguranika u uvjetima liberaliziranog tržišta obveznog osiguranja od AO.

Komisija za transportna i kreditna osiguranja

Tijekom prvih pet mjeseci 2012. Komisija za transportna i kreditna osiguranja održala je jednu sjednicu – **22. svibnja**

- na kojoj su usklađene dostavljene primjedbe i prijedlozi članova na odredbe ZOOP-

a iz glave IV. OSIGURANJE ZRAČNOG PRIJEVOZNIKA, ODNOSNO OPERATORA ZRAKOPLOVA ZA ŠTETE NANESENE TREĆIM OSOBAMA I PUTNICIMA i V. OSIGURANJE VLASNIKA BRODICE ODNOSNO JAHE OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU NANESENU TREĆIM OSOBAMA, a u vezi donošenja prijedloga za izradu novog Zakona o obveznim osiguranjima u prometu.

- članovi su upoznati sa Pravilnikom o izvanaerodromskom slijetanju i uzlijetanju helikoptera donesenim na temelju Zakona o zračnom prometu (NN 69/09; 84/11.).

Izvod iz važnijih okružnica

Tumačenje odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost

– dostava ovjerenog Mišljenja ovlaštenog poreznog savjetnika

Tumačenje odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost

OKR-34/2012-1
od 25. 04. 2012.

Sa 1. ožujkom 2012. stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 22/12) kojim su nastupile određene promjene koje posljedično utječu i na obavljanje poslova obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti te poslove osiguranja cestovnih vozila (kasko).

Navedene izmjene izazvale su brojne nedoumice u daljnjem postupanju društava za osiguranje, kako prilikom ugovaranja polica tako i prilikom isplate šteta, te je iz tog razloga Hrvatski ured za osiguranje, kroz Komisiju za motorna vozila, prikupio od članica pitanja uz navedenu problematiku, posebice pitanja vezana uz tumačenje odredbi članka 20. stavka 11. točka a) i stavka 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost i njihovog utjecaja na poslovanje društava za osiguranje.

Nakon konzultacija s poreznim savjetnicima došlo se do sljedećih zaključaka:

- **Je li za vozila kupljena prije 01. ožujka 2012. godine različit tretman odbitka pretporeza za usluge obavljene nakon 01. ožujka 2012. godine u odnosu na vozila kupljena nakon 29. veljače 2012. godine?**

Vozila kupljena prije 01. ožujka 2012. godine **imaju isti** porezni tretman odbitka pretporeza za usluge obavljene nakon 01. ožujka 2012. godine u odnosu na vozila kupljena nakon 29. veljače 2012. godine

- **Da li leasing društva prilikom nabavke prijevoznih sredstava, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima, mogu odbiti pretporez? Postoji li za leasing društva razlika u odbitku pretporeza za osobna vozila koja daju u financijski odnosno operativni leasing prilikom nabavke, ali i kasnije upotrebe i održavanja vozila?**

Svi porezni obveznici pa time i leasing društva prilikom nabavke prijevoznih sredstava, uključujući nabavku svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima, mogu odbiti pretporez uz uvjet da se ta prijevozna sredstva nabavljaju radi obavljanja djelatnosti navedenih

u članku 20. stavku 12. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (obuka vozača, testiran je vozila, servisnu službu, djelatnost prijevoza putnika i dobara, prijevoza umrlih, iznajmljivanja ili se nabavljaju za daljnju prodaju).

Sukladno odredbama članka 5. Zakona o leasingu (Narodne novine, 135/06) posao leasinga (posao financijskog i operativnog leasinga) je određen kao *„pravni posao u kojem davatelj leasinga na temelju kupoprodajnog ugovora sa dobavljačem objekta leasinga stječe pravo vlasništva na objektu leasinga i primatelju leasinga na temelju ugovora o leasingu odobrava pravo korištenja tog objekta leasinga na određeno razdoblje, a ovaj za to plaća određenu naknadu.“*

Iz navedene zakonske odredbe jasno je vidljivo da leasing društva obavljaju poslove „iznajmljivanja“ ili „nabavljanja za daljnju prodaju“ pa sukladno tome imaju pravo na odbitak pretporeza.

Prema tome, leasing društva imaju pravo na odbitak pretporeza za osobna vozila prilikom nabavke (uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim vozilima) bez obzira daju li ta vozila u financijski ili operativni leasing.

Međutim, sukladno odredbama članka 20. stavka 11. točke a). Zakona o porezu na dodanu vrijednost, leasing društva ne mogu odbiti pretporez za nabavu ili najam prijevoznih sredstava (osobni automobili i druga sredstva za osobni prijevoz) uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima ukoliko nabavljaju takva prijevozna sredstva za vlastite potrebe (prijevoz ovlaštenih osoba i zaposlenika) ili nabavljena vozila ne koriste radi obavljanja svoje djelatnosti (iznajmljivanja ili nabava za daljnju prodaju).

■ **Da li pravne osobe, koje isplaćuju plaću u naravi za korištenje osobnog vozila u privatne svrhe, mogu odbiti pretporez?**

Pravne osobe koje isplaćuju svojim djelatnicima plaću u naravi za korištenje osobnog vozila u privatne svrhe ne mogu odbiti pretporez sukladno navedenom članku 20. stavku 11. točka a) Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Ovdje je bitno naglasiti da sve pravne osobe, prilikom obračuna primitaka u naravi po osnovi korištenja službenog vozila u privatne svrhe, ako je vozilo nabavljeno nakon 01. ožujka 2012. godine ili se koristi na temelju operativnog najma, nemaju obvezu zaračunavanja PDV-a prilikom obračuna primitaka u naravi.

■ **Što se podrazumijeva pod pojmom „druga prijevozna sredstva za osobne potrebe“? Npr., da li se u st. 11. pod drugim sredstvima za osobni prijevoz mogu smatrati i npr. laka teretna vozila koja u nekim slučajevima u praksi također mogu služiti za osobni prijevoz?**

Pod pojmom „druga prijevozna sredstva za osobni prijevoz“ naveden u odredbama članka 20. stavak 11. točka a) Zakon o porezu na dodanu vrijednost, zakonodavac podrazumijeva **motore i sva ostala prijevozna sredstva**.

Za tumačenje može li se smatrati da „laka teretna vozila“ podrazumijevaju „druga sredstva za osobni prijevoz“ potrebno je utvrditi u koji se tarifni broj vrijedeće Carinske tarife svrstavaju „laka teretna vozila, odnosno je li pod tim tarifnim brojem definiran prijevoz osoba ili robe?

Tako na primjer,

- tarifni broj 8703 - Osobni automobili i ostala motorna vozila konstruirana prvenstveno za prijevoz osoba (osim vozila iz tarifnog broja 8702), uključujući motorna vozila tipa "karavan", "kombi" i trkaće automobile - bi se smatrao „drugim prijevoznim sredstvom“

- tarifni broj 8704 - Motorna vozila za prijevoz robe - ne bi se smatrao „drugim prijevoznim sredstvom“.

■ **Kako kod pravnih osoba utvrditi namjenu prijevoznih sredstava tj. porezni tretman nabavke prijevoznog sredstva, a vezano za iznimke iz članka 20. stavak 12 Zakona? Koji dokument predstavlja dokaz o tome da li osiguranik ima pravo za navedeno vozilo odbiti pretporez?**

Kako utvrditi da osobno vozilo ili drugo prijevozno sredstvo za osobni prijevoz, porezni obveznik koristi ili ne koristi za djelatnost prijevoza putnika i dobara? Da li su za to mjerodavni podaci o predmetu poslovanja/djelatnosti upisane u sudskom registru i/ili podaci iz prometne dozvole/knjižice vozila? Primjerice da li se za osobno vozilo Atlantic Tradea d.o.o. koji u sudskom registru pod predmet poslovanja/djelatnosti ima upisano -prijevoz putnika i robe u unutar-njem i međunarodnom cestovnom prometu, može odbiti pretporez ili ne? Isto pitanje postavlja se i za ostale navedene namjene (obuka vozača, iznajmljivanje, daljnja prodaja,...

Poreznim ili drugim propisom nije propisan dokument koji predstavlja dokaz da se za određena osobna vozila može koristiti pravo na odbitak pretporeza.

Međutim u praksi se mogu koristiti različiti izvori ili dokumenti iz kojih se može zaključiti da se određeno vozilo koristi za osobne svrhe ili da se koristi za obavljanje djelatnosti koje čine iznimku prema članka 20. stavak 12. Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Tako se mogu koristiti i podaci o predmetu poslovanja tj. djelatnosti upisane u sudskom registru, podaci iz prometne dozvole ili knjižice ili drugi dostupni podaci.

Na isti način postupaju i porezni djelatnici (inspektori) prilikom provođenja poreznog nadzora, ako žele utvrditi koristili se određeno prijevozno sredstvo za osobne potrebe. Tako na primjer vozila koja se koriste za obuku vozača moraju biti posebno prilagođena, što znači da između ostalog imaju i duple komande. Također, može se provjeriti jesu li porezni obveznici registrirani za obavljanje djelatnosti navedenih u članku 20. stavku 12. Zakona.

U ovakvim slučajevima se ne može jednostavno zaključiti da porezni obveznik ima pravo na pretporez za određeno vozilo ako između ostalog ima npr. registriranu djelatnost za obavljanje prijevoza putnika ili robe.

Ukoliko osiguravajuća društva žele kod pravnih ili fizičkih osoba utvrditi namjenu prijevoznih sredstava tj. porezni tretman, osim što mogu koristiti različite izvore ili dokumente, smatram da, kao dokaz tome, mogu koristiti i izjave odgovornih osoba o tome je li se za određeno vozilo koristi odbitak pretporeza ili ne.

■ **Da li osiguranik ili osiguratelj čine porezni prekršaj ako ugovore policu kasko osiguranja uz obvezu plaćanja šteta sa uključenim PDV-om usprkos činjenici da osiguranik ima pravo na odbitak PDV-a u smislu pretporeza (primjer: financijski leasing)**

U skladu sa važećim poreznim propisima ne postoji predviđen nikakav porezni prekršaj za slučaj ako se ugovara polica kasko osiguranja uz obvezu plaćanja štete sa uključenim PDV-om. Navedeno pitanje se odnose na primjenu odredbi Zakona o obveznim odnosima koji ne regulira porezni tretman ugovaranja naknade štete sa uključenim PDV-om ili bez.

■ **Koju štetu s naslova PDV-a trpi primatelj leasinga u operativnom leasingu, a koliko u financijskom leasingu kod kojeg je PDV uključen u financiranje, ukoliko na vozilu u leasingu nastupi totalna šteta, a osiguravajuće društvo isplati leasing kući naknadu štete bez PDV-a (za osobno vozilo za koje primatelj leasinga ne može odbiti pretporez)?**

U slučajevima prijevremenog raskida ugovora o leasingu (operativnog i financijskog) zbog totalne štete, nakon sastavljanja konačnog obračuna, primatelju leasinga se

izdaje odobrenje za nekonzumirani iznos glavnice koji se određuje zbrojem učešća (ostatka vrijednosti) i ostatka glavnice. Izračunom neto vrijednosti predmeta leasinga (nakon umanjenja PDV-a) taj iznos se umanjuje za primljenu odštetu od osiguranja i za neto iznos prodane olupine, a razlika (ako postoji) predstavlja odštetu koja se fakturira najmoprimcu (primatelju leasinga). To terećenje oslobođeno je PDV-a jer predstavlja naknadu štete sukladno članku 25. stavak 6. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost.

Prema tome, može se zaključiti da eventualnu štetu s naslova PDV-a za primatelja leasinga može biti u tome što će morati podmiriti iznos PDV-a koji je sadržan u terećenju (razlici) koja se pojavi ako je iznos odštete koji je dobiven od osiguranja manji od potraživanja leasing društva prema primatelju leasinga.

Aktivnosti Ureda zelene karte

Izvod iz važnijih okružnica

Crna Gora – novi član Sustava zelene karte osiguranja od 01. 01. 2012.

- aktivacija članstva nacionalnog Ureda osiguranja Crne Gore s 01. 02. 2012.

Crna Gora – aktivacija
članstva s 01. 02. 2012.

OKR-06/2012
od 19. 01. 2012.

Savjet ureda – Council of Bureaux obavjestio je Urede članove Sustava zelene karte o aktivaciji članstva nacionalnog Ureda Crne Gore s 01. 02. 2012. Od tog datuma Hrvatski ured za osiguranje priznaje zelene karte osiguranja izdate od crnogorskog nacionalnog Ureda „Udruženje – nacionalni Biro osiguravača Crne Gore doo“ valjanom međunarodnom ispravom o postojanju osiguranja od automobilske odgovornosti sukladno članku 33. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu.

Sukladno prethodno navedenom, članovi Hrvatskog ureda za osiguranje od 01. 02. 2012. godine svojim osiguranicima izdaju zelene karte tiskane prema izmijenjenom obrascu koji na prednjoj strani sadrži međunarodnu oznaku Crne Gore MNE, a na poledini naziv i adresu crnogorskog nacionalnog Ureda.

Tijekom dvogodišnjeg prijelaznog razdoblja predviđenog za zamjenu zelenih karata crnogorske granične službe priznavat će, međutim, i zelene karte izdate prema sadašnjem obrascu koje ne sadrže međunarodnu oznaku MNE.

Crna Gora – minimalne svote pokrića

Crna Gora – minimalne
svote pokrića

OKR-06/2012-2
od 13. 02. 2012.

Minimalne svote pokrića u osiguranju od automobilske odgovornosti u Crnoj Gori po štetovnom događaju iznose:

- za autobuse i teretna vozila
 - za štete na osobama – 250.000 EUR
 - za štete na stvarima – 100.000 EUR
- za ostala motorna vozila uključujući nepoznata
 - za štete na osobama – 150.000 EUR
 - za štete na stvarima – 80.000 EUR
- za motorna vozila koja prevoze opasne tvari
 - za štete na osobama – 300.000 EUR

Austrija – minimalne svote pokrića

Austrija – minimalne svote pokrića

OKR-21/2012
od 01. 03. 2012.

Savjet ureda – Council of Bureaux izvjestio je članstvo da su u Austriji povećane minimalne svote pokrića u osiguranju od automobilske odgovornosti te da od 1. siječnja 2012. po štetnom događaju iznose:

1. za motocikle, bicikle s pomoćnim motorom te motorna i priključna vozila
(osim autobusa, autobusnih prikolica te vozila predviđenih za prijevoz više od 8 osoba uz vozača)

■ za štete na osobama	5.800.000 EUR
■ za štete na stvarima	1.200.000 EUR
2. (i) za autobuse koji imaju do 19 mjesta osim mjesta vozača i vozila predviđena za prijevoz više od 8 osoba uz vozača 14.000.000 EUR
 - svota pokrića se za svakih dodatnih 5 mjesta povećava za 3.500.000 EUR
 (ii) za autobusne prikolice koje imaju do 10 mjesta 7.000.000 EUR
 - svota pokrića se za svakih dodatnih 5 mjesta povećava za 3.500.000 EUR
3. za motorna i priključna vozila namijenjena za prijevoz opasnih tereta u slučaju prijevoza opasnih tvari
 - (a) za štete na osobama
 - po osobi 7.000.000 EUR
 - po štetnom događaju 14.000.000 EUR
 - (b) za štete na stvarima 14.000.000 EUR
 - (c) za čistu imovinsku štetu 70.000 EUR

Cipar – minimalne svote pokrića

Cipar – minimalne svote pokrića

OKR-22/2012
od 01. 03. 2012.

Savjet ureda – Council of Bureaux izvjestio je članstvo da su od 1. siječnja 2012. godine na Cipru povećane minimalne svote pokrića u osiguranju od automobilske odgovornosti te da po štetovnom događaju iznose:

■ za štete na osobama	-	33.540.000 EUR
■ za štete na stvarima	-	1.120.000 EUR

Makedonija – minimalne svote pokrića

Makedonija – minimalne svote pokrića

OKR-23/2012
od 01. 03. 2012.

Savjet ureda – Council of Bureaux izvjestio je članstvo da su u Makedoniji od 1. siječnja 2012. godine povećane minimalne svote pokrića u osiguranju od automobilske odgovornosti te da po štetnom događaju iznose:

- za autobuse i teretna vozila
- za štete na osobama – 675.000 EUR
- za štete na stvarima – 337.500 EUR

- za ostala motorna vozila
- za štete na osobama – 337.000 EUR
- za štete na stvarima – 168.750 EUR

- za motorna vozila koja prevoze opasne tvari
- za štete na osobama – 1.012.500 EUR
- za štete na stvarima – 506.250 EUR

Turska – minimalne svote pokrića

Turska – minimalne svote pokrića

OKR-24/2012
od 01. 03. 2012.

Savjet ureda – Council of Bureaux izvijestio je članstvo da su u Turskoj od 1. siječnja 2012. godine povećane minimalne svote pokrića u osiguranju od automobilske odgovornosti te da za osobna vozila iznose:

- za tjelesne ozljede i smrt
 - 225.000 YTL po osobi
 - 1.125.000 YTL po štetnom događaju
- za troškove liječenja
 - 225.000 YTL po osobi
 - 1.125.000 YTL po štetnom događaju
- za štete na stvarima
 - 22.500 YTL po vozilu
 - 45.000 YTL po štetnom događaju

Italija – European Insurance Group Ltd. – Malta (I-523)

Italija – EIG (I-523) –
likvidacija

OKR-70/2011
od 15. 11. 2011.

Sukladno Odluci br. 12 donesenoj na 40. Općoj skupštini Savjeta ureda 2006. godine, talijanski Garancijski fond CONSAP izvijestio je Savjet ureda da su, nastavno na odluku malteškog tijela za nadzor o oduzimanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja te imenovanju likvidatora za društvo European Insurance Group Ltd, nastupile okolnosti za intervenciju talijanskog Garancijskog fonda za štete prouzročene talijanskim vozilima osiguranim u okviru slobode pružanja usluga kod društva European Insurance Group (I-523) sa sjedištem u Malti.

Talijanski Garancijski fond moli za obavijest o neriješenim štetama, sudskim postupcima, te neplaćenim zahtjevima za refundaciju prema društvu EIG (I-523), te moli da se svi budući zahtjevi za potvrdom osiguratelnog pokrića te zahtjevi za refundaciju šalju izravno na talijanski nacionalni Ured odnosno Garancijski fond.

Članovi Hrvatskog ureda za osiguranje u slučaju postojanja potraživanja temeljem Kretskog sporazuma prema navedenom društvu dostavljaju Hrvatskom uredu za osiguranje podatke o štetniku i štetnom događaju te dokumentaciju o osnovi i visini isplaćenog iznosa, kako bi Hrvatski ured za osiguranje u njihovu korist od talijanskog Garancijskog fonda zatražio refundaciju isplaćenog iznosa te troška obrađivačke pristojbe.

Ukrajina – Investservis (UA-035) – obavijest o insolventnosti

Ukrajina –
Investservis (UA-035) –
insolventnost

OKR-71/2011
od 15. 11. 2011.

Nastavno na obavijest o prestanku izdavanja zelene karte, ukrajinski nacionalni Ured MTIBU izvjestio je članstvo Savjeta ureda o nesposobnosti podmirenja dospjelih potraživanja te odluci članstva, sukladno Statutu ukrajinskog Ureda, o preuzimanju obveza po štetama temeljem izdatih zelenih karata društva Investservis (UA-035, ex Galinstrakh UA-005), koja stupa na snagu 20. studenog 2011.

Ukrajinski nacionalni Ured zelene karte moli za obavijest o neriješenim štetama, sudskim postupcima, te neplaćenim zahtjevima za refundaciju prema društvu Investservis (UA-035, ex Galinstrakh UA-005), te moli da se svi budući zahtjevi za potvrdom osiguratelnog pokrića te zahtjevi za refundaciju šalju izravno na ukrajinski nacionalni Ured.

Članovi Hrvatskog ureda za osiguranje u slučaju postojanja potraživanja temeljem Kretskog sporazuma prema navedenom društvu dostavljaju Hrvatskom uredu za osiguranje podatke o štetniku i štetnom događaju te dokumentaciju o osnovi i visini isplaćenog iznosa, kako bi Hrvatski ured za osiguranje u njihovu korist od ukrajinskog nacionalnog Ureda MTIBU zatražio refundaciju isplaćenog iznosa te troška obrađivačke pristojbe.

Ukrajina – Ukrainian Ecological Insurance Company (UEIC) (UA-141) – obavijest o insolventnosti

Ukrajina – UEIC
(UA-141) – insolventnost

OKR-13/2012
od 10. 02. 2012.

Ukrajinski nacionalni Ured MTIBU obavjestio je članstvo Savjetauredaonesposobnostipodmirenjadospjelihpotraživanjate odluci članstva, sukladno Statutu ukrajinskog Ureda, o preuzimanju obveza po štetama temeljem izdatih zelenih karata člana Ukrainian Ecological Insurance Company (UEIC) (UA-141), koja stupa na snagu 10. veljače 2012.

Ukrajinski nacionalni Ured zelene karte moli za obavijest o neriješenim štetama, sudskim postupcima, te neplaćenim zahtjevima za refundaciju prema društvu Ukrainian Ecological Insurance Company (UA-141), te moli da se svi budući zahtjevi za potvrdom osiguratelnog pokrića te zahtjevi za refundaciju šalju izravno na ukrajinski nacionalni Ured.

Članovi Hrvatskog ureda za osiguranje u slučaju postojanja potraživanja temeljem Kretskog sporazuma prema navedenom društvu dostavljaju Hrvatskom uredu za osiguranje podatke o štetniku i štetnom događaju te dokumentaciju o osnovi i visini isplaćenog iznosa, kako bi Hrvatski ured za osiguranje u njihovu korist od ukrajinskog nacionalnog Ureda MTIBU zatražio refundaciju isplaćenog iznosa te troška obrađivačke pristojbe.

Aktivnosti Pravobraniteljstva za djelatnost osiguranja

Izvodi iz okružnica pravobranitelja

Kodeks poslovne osiguravateljne i reosiguravateljne etike

Stajalište pravobranitelja

OKR-PB-04/2012
od 17. 01. 2012.

Prigovor zastare potraživanja koji društvo za osiguranje temeljem članka 230. Zakona o obveznim odnosima istakne prema oštećenoj osobi legitiman je čin – istovremeno međutim ovaj prigovor može biti suprotan dobrim poslovnim običajima te Kodeksu osiguranja (članak 2.4., 3.2.)

Prema članku 230. Zakona o obveznim odnosima tražbina naknade štete zastarijeva za tri godine otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila, a u svakom slučaju ta tražbina zastarijeva za pet godina otkad je šteta nastala.

Isticanje prigovora zastare ukoliko su poštivani narečeni zakonski rokovi – legitiman je čin.

Iako je isticanje ovog prigovora legitiman čin, ono ponekad može biti protivno osnovnim načelima Kodeksa poslovne osiguravateljne i reosiguravateljne etike (u daljnjem tekstu: Kodeks osiguranja) te protivno dobrim poslovnim običajima i temeljnim standardima struke osiguranja.

Pravobranitelj je u posljednje vrijeme, naime, primio nekoliko pritužbi građana – oštećenika po osnovi osiguranja od automobilske odgovornosti, koji se žale na postupke pojedinih društava za osiguranje koja u fazi rješavanja odštetnog zahtjeva u mirnom postupku istaknu prigovor zastare potraživanja iako je oštećenik u više navrata od nadležnih službi društva za osiguranje dobivao uvjeravanja da će mu odštetni zahtjev biti riješen nakon što donese određeni dokument, najčešće pravomoćno rješenje Prekršajnog suda.

Takvi postupci pojedinih društava za osiguranje – da stranku drže u uvjerenju da se njen odštetni zahtjev rješava odnosno da će biti riješen, pa ju tijekom rješavanja odštetnog zahtjeva zaskočiti s prigovorom zastare potraživanja svakako je nekorektan postupak te dovodi do opravdanog nezadovoljstva stranaka, a naravno šteti i ugledu osiguranja uopće.

Takav je postupak u suprotnosti i s načelom savjesnosti i poštenja (članak 4. Zakona o obveznim odnosima), jednim od osnovnih načela ovog Zakona.

Društvima za osiguranje, ukoliko se naprijed navedene žalbe oštećenih građana odnose i na

njihovo poslovanje, **pravobranitelj preporučuje** da svoje poslovanje usklade s odredbama Kodeksa osiguranje (članak 2.4 i 3.2) te da trajno poduzimaju mjere „kako bi stranke što jednostavnije i što žurnije ostvarile svoja prava“, da postupaju „stručno, učinkovito i pravično, izbjegavajući poglavito svako odugovlačenje“, po pritužbama stranaka dužna su postupati „po-zorno i žurno te pri tom poštivati prava i probitke stranke“.

Kodeks poslovne osiguravateljne i reosiguravateljne etike

Stajalište pravobranitelja

OKR-PB-17/2012
od 17. 02. 2012.

Jednostrano povišenje iznosa premije dodatnog zdravstvenog osiguranja u vrijeme dok traje ugovor o višegodišnjem osiguranju, u suprotnosti je s dobrim poslovnim običajima i temeljnim standardima struke osiguranja te predstavlja kršenje Kodeksa osiguranja (članak 2.4. i 3.1.).

Pravobranitelj je u posljednje vrijeme primio više pritužbi građana – osiguranika pojedinih društava za osiguranje koja se bave dodatnim zdravstvenim osiguranjima (u daljnjem tekstu: društva za osiguranje), a koje se odnose na postupke društava za osiguranje koja unatoč postojanju ugovora o višegodišnjem osiguranju mijenjaju ugovorene uvjete i cjenike te svojim osiguranicima povisuju već ugovorene iznose premije dodatnog zdravstvenog osiguranja, s time da ukoliko osiguranik ne pristaje na povišenje premije – postojeći ugovor se raskida.

Društva za osiguranje povisuju iznos premije već nakon jedne do dvije godine od dana sklapanja ugovora o višegodišnjem osiguranju koje se u pravilu sklapa na razdoblje od tri godine.

Prema primljenim pritužbama, društva za osiguranje donose odluke o povišenju premije osiguranja selektivno, premija se, naime, povisuje samo onim osiguranicima koji su u tekućem razdoblju osiguranja koristili ugovorene i odobrene im zdravstvene usluge u većoj mjeri nego što se je to od njih očekivalo (!?!), dok se ostalim „rentabilnim“ osiguranicima, premija ne mijenja.

Društva za osiguranje, međutim, smatraju da takvo korištenje zdravstvenih usluga predstavlja povećanje rizika te da je sukladno odredbi članka 938. Zakona o obveznim odnosima povišenje iznosa premije u toj vrsti osiguranja bilo opravdano i nužno.

Stajalište pravobranitelja:

Pogrešno je mišljenje društava za osiguranje da je korištenjem ugovorenih i od strane društva za osiguranje odobrenih zdravstvenih usluga došlo do povećanja rizika u smislu cit. odredbe

Zakona o obveznim odnosima te odredbi Općih uvjeta dodatnog zdravstvenog osiguranja.

O povećanju rizika moglo bi eventualno biti govora u slučaju bitno izmijenjenih okolnosti, npr. da se osiguranik ozbiljno razbolio, da je pretrpio nezgodu pa da je došlo do invalidnosti i sl., jer bi u takvim slučajevima potreba za dodatnim zdravstvenim uslugama vjerojatno porasla.

Kao što je naprijed navedeno, dobrovoljno dodatno zdravstveno osiguranje se sklapa u pravilu za razdoblje od tri godine, s time da se premija fakturira za svaku osigurateljnu godinu posebno. Pri sklapanju ugovora o osiguranju društvo za osiguranje mora stoga potencijalnog osiguranika obavijestiti o iznosu ukupno obračunate premije te o iznosu jednogodišnje fakturirane premije kako bi potencijalni osiguranik mogao zaštititi svoje imovinske interese te ugovor o ovom osiguranju eventualno sklopiti kod drugog društva za osiguranje koje nudi povoljnije uvjete i koje poštuje sklopljene ugovore o osiguranju te za vrijeme trajanja osiguranja svojim osiguranicima ne povisuje ugovoreni iznos premije osiguranja.

Prema odredbama Kodeksa osiguranja, društvo za osiguranje dužno je prije sklapanja ugovora o osiguranju „potpuno i točno izvijestiti stranku o sadržaju uvjeta osiguranja te cjenika premije osiguranja“, na isti način mora izvijestiti stranku i o mogućim izmjenama uvjeta i cjenika premije, ne smije, dakle, biti nikakvih iznenađenja glede visine premije, nikako nije u redu da se stranci fakturira viši iznos od iznosa ugovorenog pri sklapanju osiguranja. S tim u svezi pravobranitelj navodi kako „se odnos društava za osiguranje u poslovanju sa strankama mora temeljiti na načelu uzajamnog povjerenja i načelu zaštite prava i probitaka stranke te poštovanju pravila i načela osiguravateljne struke“ (čl. 2.4.) te kako „uvjeti osiguranja i premijski sustav ni u kom slučaju ne smiju sadržavati otegotne ili nepoštene ugovorne odredbe određene Zakonom o zaštiti potrošača koje bi bile suprotne načelu savjesnosti i poštenja“, a uvjeti osiguranja moraju biti napisani „jasnim i razumljivim jezikom, bez izraza koji se mogu rabiti ili tumačiti na različit i/ili dvojbena način ili onih koji bi stranku mogli dovesti u zabludu“ (čl. 3.1.).

Društvima za osiguranje, ukoliko se naprijed navedene pritužbe građana – njihovih osiguranika odnose i na njihovo poslovanje, pravobranitelj preporučuje da svoje poslovanje usklade s odredbama Kodeksa osiguranja te da trajno poduzimaju mjere kako bi stranke što jednostavnije i što žurnije ostvarile svoja prava.

Aktivnosti Centra za edukaciju djelatnika u osiguranju pri Hrvatskom uredu za osiguranje – CEDOH

Aktivnosti u studenom i prosincu 2011.

U Zagrebu je u srijedu, 9. studenog 2011., održan seminar i radionica „Upravljanje osigurateljnim rizicima u okviru Solvency II: izračun SCR-a za module preuzetog rizika životnog i neživotnog osiguranja“. Na seminaru je nastupilo četvero predavača: Jasna Komljenović Lončar, Valentina Car, Ana Novosel, sve tri iz Task Force-a za izračun solventnog kapitala (SCR), te Austrijanac Heinrich Plametzberger. Nazočnima se na početku seminara s uvodnim napomenama obratila Ines Šikić, su-

voditeljica Task Force-a za izračun solventnog kapitala. Bio je to drugi iz niza od četiri seminara organizirana u svrhu pripreme društava za osiguranje i društava za reosiguranje na zahtjeve Solvency II regulative.

Završila su predavanja šestog Temelnog seminara o osiguranju. Posebna je novost što je Hrvatski ured za osiguranje u sklopu trećeg ciklusa predavanja (21.-25. studenog) ostvario suradnju s Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga (HANFA) na planu educiranja sadašnjih i budućih djelatnika u osiguranju. Zahvaljujući tome polaznici seminara dobili su dva bonus predavanja u trajanju od ukupno 4 nastavna sata. Kao predavači nastupili su član Uprave HANFA-e gospodin Ivan Vrljić i voditeljica Odjela za nadzor gospođa Maria Buljan, koji su s teoretskog i praktičnog aspekta obradili aktualna pitanja nadzora na tržištu osiguranja i iznijeli određene novine u europskom i hrvatskom sustavu nadzora u osiguranju.

U Zagrebu je u četvrtak, 24. studenog 2011., održan seminar i radionica „Financial Risk Management within the Framework of Solvency II: SCR Calculation of Modules for Market Risk, Counterparty Risk and Intangible Asset Risk“ (Upravljanje financijskim rizicima u okviru Solvency II: izračun SCR-a za module tržišnog rizika, rizika neispunjenja obveza druge ugovorne strane i rizika nematerijalne imovine). Na seminaru je nastupilo dvoje predavača iz

Mađarske: Malicskó László Gábor i Zoltán Nagy, a nazočnima su se na početku seminara s uvodnim napomenama obratili Hrvoje Pauković, direktor Hrvatskog ureda za osiguranje te Kristijan Buk, glavni voditelj Radne grupe za adekvatnost i solventnost kapitala – Solvency II.

U Zagrebu je u srijedu, 07. prosinca 2011., održan seminar i radionica „Operational Risk Management within the Framework of Solvency II“ (Upravljanje operativnim rizicima u okviru Solvency II). Na seminaru je nastupilo troje predavača: Elizabeta-Ivana Ukalović, te Nijemci Johannes Kohler i Marco Abele. Bio je to posljednji iz niza od četiri seminara u 2011. koji su imali za cilj pripremiti društva za osiguranje i društva za reosiguranje na zahtjeve Solvency II regulative i olakšati im

provođenje QIS studije. Na svakom od ovih seminara u prosjeku je bilo oko 80 polaznika, što je pokazatelj velikog zanimanja djelatnika u osiguranju za teme iz novog zakonodavnog i regulatornog okvira ukupnog poslovanja društava za osiguranje i društava za reosiguranje u EU.

U Zagrebu je u utorak, 13. prosinca 2011., održan jednodnevni specijalistički seminar pod nazivom "Osiguranje od prekida rada – šomažno osiguranje". Seminar u trajanju od šest nastavnih sati održali su Drago Klobučar, Marko Jenuš i Katica Kuzmanović.

Aktivnosti u siječnju i veljači 2012.

U Zagrebu je u četvrtak, 19. siječnja 2012., održan specijalistički seminar „Osiguranje pomorskih brodova II: Kategorije šteta u osiguranju trupa i stroja broda s posebnim osvrtom na spašavanje, zajedničke havarije i sudar brodova“. Seminar u trajanju od osam nastavnih sati održala je dr. sc. Adriana Vincenca Padovan iz Jadranskog zavoda HAZU-a. Nakon uvodnog izlaganja o spašavanju, zajedničkoj havariji i sudaru brodova kao institutima pomorskog prava uslijedile su radionice kroz koje su polaznici upoznati s nagradom za spašavanje, zajedničkom havarijom i sudarom brodova kao kategorijama štete iz osiguranja trupa i stroja broda, a pružile su im i znanja o bitnim razlikama između tegljenja, spašavanja i uklanjanja podrtine kao i o razlikama između osiguranikovih troškova spašavanja i nagrade za spašavanje

kao dviju kategorija štete iz osiguranja trupa i stroja broda. Ovo je bio drugi od predviđena tri seminara na temu osiguranja pomorskih brodova, koje organizira Centar za edukaciju djelatnika u osiguranju. Seminar je održan u prostoru Hrvatskog ureda za osiguranje.

U utorak 17. siječnja 2012. u Hrvatskom uredu za osiguranje održan je završni ispit iz Temelnog seminara o osiguranju. Ispitu je pristupilo 33 kandidata (32 iz šeste, i 1 iz pete generacije polaznika seminara), od čega ih je 11 (33%) ispit položilo s ocjenom odličan, 14 (42%) s ocjenom vrlo dobar, 6 (18%) s ocjenom dobar i 2 (6%) s ocjenom dovoljan.

U utorak 07. veljače 2012. u Hrvatskom uredu za osiguranje održan je dodatni termin završnog ispita iz Temelnog seminara o osiguranju za polaznike seminara koji nisu bili u mogućnost pristupiti završnom ispitu u siječnju. Ispitu je pristupilo šest kandidata (svi iz šeste generacije polaznika seminara), od čega ih je 4 ispit položilo s ocjenom odličan, a 2 s ocjenom dovoljan.

U Velikoj dvorani Novinarskog doma u Zagrebu je u utorak, 21. veljače 2012., upriličena svečanost dodjele diploma polaznicima Temelnog seminara o osiguranju. Diplome su uručene

polaznicima, njima 39, koji su položili završni ispit i time uspješno svladali program seminara. Završnom ispitu, održanom u dva roka, 17. siječnja i 07. veljače 2012., pristupilo je ukupno 39 kandidata (38 iz šeste i 1 iz pete generacija polaznika), te su ga položili svi, s prosječnom ocjenom 4,03 odnosno 38% njih položilo ga je s ocjenom odličan, 36% s ocjenom vrlo dobar, 15% s ocjenom dobar i 10% s ocjenom dovoljan. Najbolji rezultat postigli su Ivana

Ravlić iz Ministarstva financija i Mario Šaronja iz Allianz Zagreb d.d., koji su osvojili maksimalan broj bodova. Diplome su polaznicima uručili mr. sc. Hrvoje Pauković, direktor Hrvatskog ureda za osiguranje, i prof. dr. sc. Marijan Čurković, predsjednik Znanstvenog vijeća CEDOH-a. Oni su se na početku svečanosti, kojoj je prisustvovalo i nekoliko predavača Temelnog seminara o osiguranju i članova Znanstvenog vijeća Centra za edukaciju djelatnika u osiguranju, obratili polaznicima, s porukom da diploma o svladanom programu Temelnog seminara o osiguranju nipošto ne bi trebala značiti kraj njihove edukacije, te da se glavni cilj edukacije u osiguranju postiže kada se stečeno znanje upotrebljava na zadovoljstvo i korist osiguranika. Po uručanju diploma, dvoje najboljih iz šeste generacije polaznika seminara, Ivana Ravlić i Mario Šaronja, uputili su riječi zahvale predavačima i organizatorima, a kolegicama i kolegama čestitali na stečenom znanju. Od 2009. pa do sada diplomu Centra za edukaciju djelatnika za svladani Temeljni seminar o osiguranju dobilo je ukupno 229 polaznika.

U Zagrebu je u utorak, 28. veljače 2012., održan specijalistički seminar „Aktuaristika za neaktuare“. Seminar u trajanju od sedam nastavnih sati održala je Jasminka Horvat Martinović, član Upravnog odbora Hrvatskog ureda za osiguranje. Nakon uvodnog izlaganja o osnovnim pojmovima i definicijama aktuaristike, o ulozi i odgovornosti aktuara, te o sličnostima i razlikama životnih i neživotnih osiguranja, predavačica je polaznike pobliže upoznala s osnovama aktuaristike u životnim i neživotnim osiguranjima i metodama koje se koriste pri izračunu premije za proizvode životnih i neživotnih osiguranja. Uz ostalo, objasnila im je i osnovna načela izračuna pričuva za životna i neživotna osiguranja i prikazala utjecaj tih pričuva na rezultat poslovanja društva. Seminar je održan u prostoru Hrvatskog ureda za osiguranje.

Aktivnosti u ožujku, travnju i svibnju 2012.

U ožujku je započeo sedmi Temeljni seminar o osiguranju prvim ciklusom predavanja održanim od 19. do 23. ožujka. Među 38 polaznika seminara, koji najvećim dijelom dolaze iz društava za osiguranje iz Hrvatske, dvojica su iz HANFA-e, te dvojica s Kosova. Seminar se izvodi u prostoru Sunce osiguranja d.d.

U Zagrebu su u petak, 23. ožujka, prof. dr. sc. Goran Klepac i prof. dr. sc. Robert Kopal održali jednodnevni specijalistički seminar „Primjena napredne analitike u osiguranju“ u trajanju od osam nastavnih sati. Cilj seminara bio je upoznati polaznike s mogućnostima primjene napredne analitike u osiguranju. Osim sažete prezentacije teoretske podloge metoda napredne analitike, predavači su polaznicima prikazali i praktičnu primjenu rješavanja realnih problema

(case study).

Od 16. do 20. travnja održan je drugi ciklus predavanja Temeljnog seminara o osiguranju.

U Zagrebu je u petak, 27. travnja, održan jednodnevni specijalistički seminar „Osiguranje brodice i jahti“. Seminar u trajanju od osam nastavnih sati održala je dr. sc. Adriana Vincenca Padovan, koja je kroz predavanja i radionice obradila sve osnovne aspekte ovog osiguranja (predmet osiguranja, teritorijalno važenje pokrića, osigurani rizici, osigurana svota, osigurljiv interes, trajanje osiguranja, ugovaranje osiguranja, obveze ugovornih strana, prijenos prava iz osiguranja, subrogacija osiguratelja, dopunska osiguranja, kategorije šteta, isključenja i ograničenja).

Od 14. do 18. svibnja održan je posljednji, treći ciklus predavanja sedmog Temeljnog seminara o osiguranju.

Najave za lipanj 2012.

Dana 13. lipnja održat će se seminar „Međunarodne štete i ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju“. Seminar u trajanju od 7 nastavnih sati održat će Maša Hlastec Rajterič iz Zavarovalnice Triglav d.d. i Marijan Mihelčić iz Hrvatskog ureda za osiguranje.

Dana 14. lipnja 2012. u Hrvatskom uredu za osiguranje provest će se završni ispit iz sedmog Temeljnog seminara o osiguranju.

Prijavnice za CEDOH-ove seminare mogu se preuzeti na internetskim stranicama Hrvatskog ureda za osiguranje ili zatražiti izravnim upitom na cedoh@huo.hr.

Kalendar događanja

Događanja

16. 04. 2012.	HUO Centar za mirenje – Okrugli stol „Mirenje u sporovima naknade štete“ Zagreb, KD Vatroslav Lisinski, Dvorana Matis Absolut Lounge
16. 04. 2012.	CEDOH – Temeljni seminar o osiguranju VII 2. tjedan predavanja
27. 04. 2012.	CEDOH – Specijalistički seminar “Osiguranje pomorskih brodova III”
14. 05. 2012.	CEDOH – Temeljni seminar o osiguranju VII 3. tjedan predavanja
17. i 18. 05. 2012.	HUO – 20. Savjetovanje o obradi i likvidaciji automobilskih šteta Opatija
31. 05. – 01. 06. 2012.	Council of Bureaux – 46. Opća skupština Bukurešt
31. 05. – 01. 06. 2012.	Insurance Europe – Opća skupština i 4. međunarodna osigurateljna konferencija “Globalno tržište – globalni rizici” Amsterdam
13. 06. 2012.	CEDOH – Specijalistički seminar “Međunarodne štete i ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju”
27. 06. 2012.	Najava – Radionica na temu Solventnost II
11. 07. 2012.	Najava – Radionica s temom utjecaja presude Test – Achats na hrvatsko tržište osiguranja

Travanj						
P	U	S	Č	P	S	N
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Svibanj						
P	U	S	Č	P	S	N
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Lipanj						
P	U	S	Č	P	S	N
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Hrvatski
ured za
osiguranje

Martićeva 73
10 000 Zagreb

T: +385 1 4696 600
F: +385 1 4696 660

huo@huo.hr

www.huo.hr